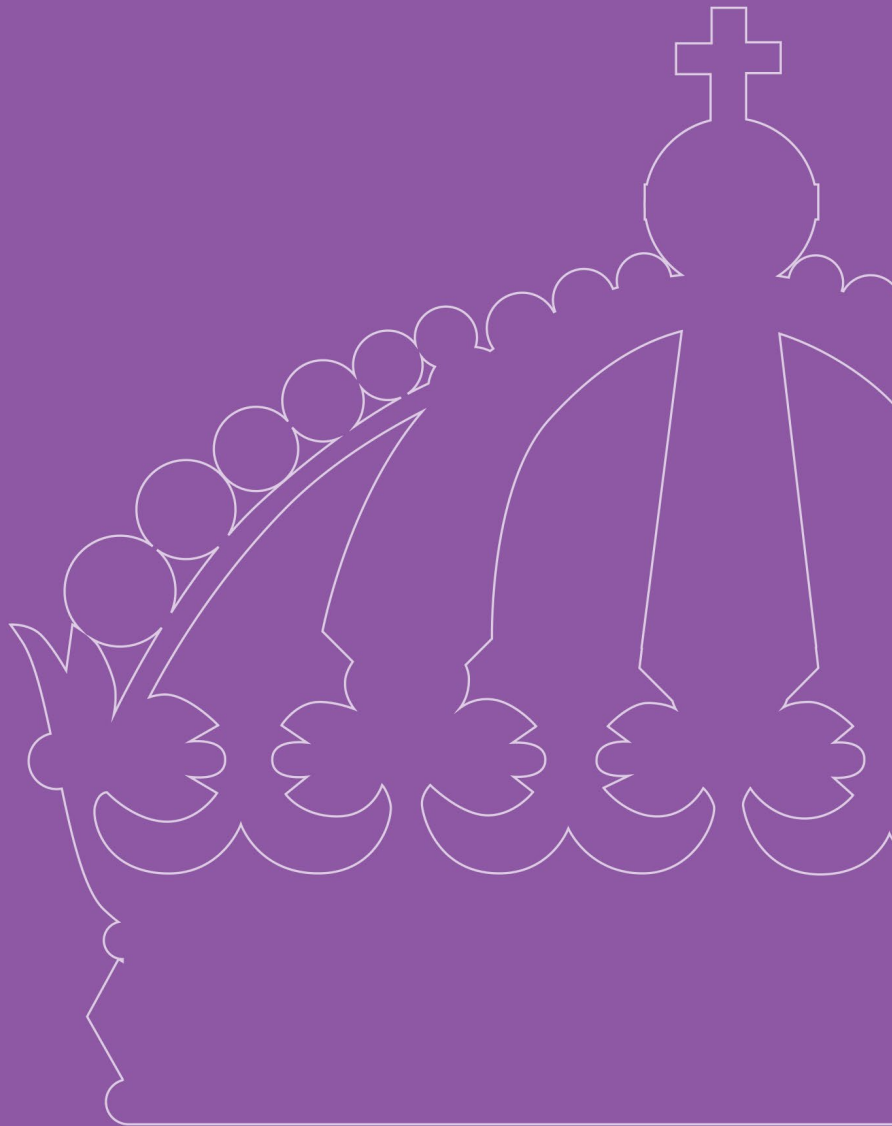

Det svensk-norska samarbetet fortsätter

Utdrag ur slutrapport för Interreg Sverige-Norge 2014–2020

UTGIVEN AV: Länsstyrelsen i Jämtlands län, 2024

TEXT: Annica Westerlund, med bidrag från Interreg Sverige-Norges projekt

FOTO: Alla bilder är bidrag från projekt eller personer inom genomförandeorganisationen för Interreg Sverige-Norge om inget annat anges.

OMSLAG: Gränsstenar vid Reva. Foto: Naturcentrum AB,

Övriga bilder foto Linn Malmén från Avslutskonferens 2014–2020/Kickoff 2021–2027 i Karlstad i maj 2022.

LÖPNUMMER: 2024:12

DIARIENUMMER: 304-7966-2024

PUBLIKATIONEN KAN LADDAS NER FRÅN:

www.interreg-sverige-norge-2014-2020.com

www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehåll

BUDGET OCH GENOMFÖRANDET	4
Resultatutvärderingen	4
Tabell över Interreg Sverige-Norges budget	5
VAD ÄR INTERREG?	6
Programgeografi och delområden	6
Gränsregionalt mervärde	7
Fem insatsområden och deras specifika mål	7
EXEMPEL PÅ PROJEKT	9
Insatsområde 1: Innovativa miljöer	9
Insatsområde 2: Små och medelstora företag	16
Insatsområde 3: Natur- och kulturarv	22
.....	22
Insatsområde 4: Hållbara transporter	31
Insatsområde 5: Sysselsättning	35
VAD FINNS DET FÖR JOBB PÅ ANDRA SIDAN GRÄNSEN?	38
SÅ JOBBAR VI	39
KOMMITTÉER PRIORITERAR PROJEKT	40
KOMMUNIKATION OCH RESULTATSPRIDNING	41
PROJEKTLISTA 2014–2020	42

Budget och genomförandet

Programmet har beslutat i netto över 91procent av budgeten för 160 projekt. 2022 var alla projekt avslutade och de sista utbetalningarna gjordes juli 2023. Det finns slutrapporter och artiklar om resultaten på programmets webbplats

www.interreg-sverige-norge-2014-2020.com.

Sista december 2021 var sista dag för att bifalla nya projekt. De sista besluten var ett 10-tal förstudier där några sedan gick vidare och ansökte i det nya programmet, Interreg Sverige-Norge 2021–2027. Det nya programmet överlappade genom att den första utlysningen kunde hållas våren 2022.

Resultatutvärderingen

Här kommer ett utdrag ur Sweco:s slutrapport som går att läsa i helhet på [Programutvärderingar](#)

En starkare gränsöverskridande samverkan och kunskapsöverföring

”Fastän projektens bidrag till uppfyllelsen av de insatsområdesspecifika målsättningarna har varierat har nästan samtliga projekt rapporterat att deras aktiviteter har resulterat i en stärkt gränsöverskridande samverkan. Exempelvis menar runt 90 procent av projektdeltagarna som besvarat Sweco:s enkät att projekten resulterat i utvecklade kontakter och nätverk. En majoritet har också svarat att tidigare samarbeten har utvecklats och att nya samarbeten har etablerats. Även möjligheten till kunskapsöverföring mellan aktörer samt utvecklandet av ny kunskap inom gränsregionen är områden som förstärkts under programperioden.”

”Interreg Sverige-Norge programmet och dess projektportfölj har bidragit till konkreta resultat för de projektengagerade aktörerna och målgrupperna och har bidragit till utvecklingen i regionerna längs gränsen. Men det faktum att programmets budgeterade medel inte ser ut att användas fullt ut innan programavslut begränsar programmets potentiella effekter i gränsregionen. Coronapandemin har utan tvekan påverkat projektens förmåga att genomföra alla planerade aktiviteter som satts upp. Samtidigt har finansieringsmodellen, med ojämna projektbudgetar för svenska respektive norska parter, också varit en bidragande orsak till att programbudgeten inte kommer att användas fullt ut. Flera projekt pekar tydligt på att den ojämna resursfördelningen har påverkat förmågan att genomföra projekten enligt plan, och att den största nyttan av projekten har hamnat på svensk sida.”

I Sweco:s enkätsvaren framkommer tydligt att coronapandemin har påverkat projekten negativt, oavsett vilket insatsområde det gäller. Flera lyfter att restriktionerna har försvårat kontakter och möten inom och mellan organisationer. Exempelvis lyfter en deltagare från ett projekt inom insatsområdet Syssetsättning att "Projektet, som er basert på fysiske møteplasser for erfaringsutveksling og kunnskapsbygging, er hardt rammet av koronarestriksjoner". Restriktionerna anges också ha varit särskilt problematiska för projekt som syftar till att stärka regionernas besöksnäring. Flera projektdeltagare rapporterar även att pandemin har inneburit att projekten tvingats pågå längre än förväntat och att resultaten blivit mindre omfattande än vad som förväntats i projektets början.

Tabell över Interreg Sverige-Norges budget

Budget i euro tillgängliga för projekten	Unionens stöd	Svensk med-finansiering	Slututbetalat i EU-medel**	Norska beslutade Interreg-midler*	Norsk övrig med-finansiering	Beslutat relation till programbudget
Innovativa miljöer	13 259 990	13 259 990	92 %	8 111 781	11 865 767	Norsk budget är fördelat på delområden
Små och medel-stora företag	15 469 988	15 469 988	95%	8 444 587	12 067 221	och ej knuten till insatsområden
Natur- och kulturarv	4 419 996	4 419 996	101 %	2 476 679	4 352 740	
Hållbara transporter	4 419 996	4 419 996	75 %	1 409 639	1 671 335	
Sysselsättning	6 797 997	6 797 997	79 %	3 076 095	3 963 744	
Totalt	44 367 967	44 367 967	91 %	23 518 781	33 920 807	100,8*

* På norsk side i programmet er det bevilget 100,8 procent av budsjettet ekskl. TA midler i og med at midler som har kommet tilbake er omsatt i nye prosjekt. Opprinnelig ramme 186,5 mill statlige IR midler ekskl TA. Det er bevilget prosjekter akkumulert til kr 460 NOK. Finansieringsgraden på IR midlene (støtteandel) i prosjektene er i gjennomsnitt 41 procent. Resterende finansiering av prosjektene er fordelt på offentlig midler (90 procent) og private midler (10 procent).

** Andelen av EU-medel som har beviljats for projekt var 106 % men på grund av ej upparbetade kostnader i projekten och landade totalen utbetalade medel på 91%.

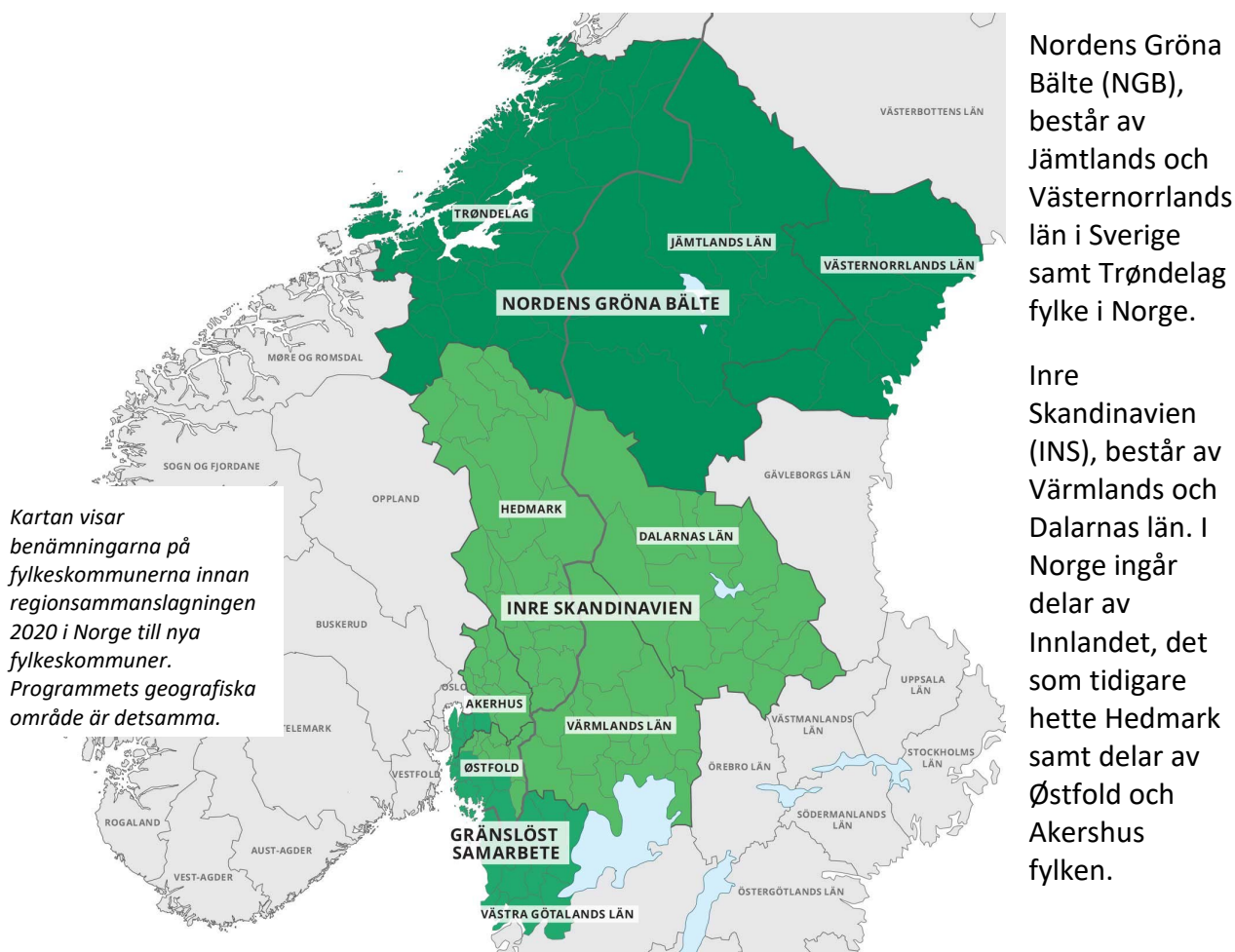
Vad är Interreg?

Syftet med Interreg är att uppmuntra regioner från olika medlemsstater att arbeta tillsammans och lära av varandra genom gemensamma program, projekt och nätverk. Det är EU:s viktigaste verktyg för att finansiera gränsöverskridande utvecklingsarbete. Interreg finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Interreg Sverige-Norge 2014–2020 har fokuserat på att med ett näringslivsfokus stödja forskning och innovation, främja utvecklingen av miljövänliga energikällor, göra natur- och kulturarv tillgängligt, stötta insatser för hållbara transporter och verka för en gränsöverskridande arbetsmarknad.

Programgeografi och delområden

Programgeografien för Interreg Sverige-Norge utgörs av fem regioner på svensk sida och tre fylken på norsk sida. Programgeografien omfattar totalt 108 norska och 60 svenska kommuner med totalt 2,7 miljoner människor. Programmet delas in i tre delområden.

Gränslöst Samarbete (GS), består av delar av Västra Götalands län i Sverige samt delar av Østfold och Akershus fylken i Norge.

Gränsregionalt mervärde

Det gränsregionala mervärdet är helt avgörande för programmet och har legat som en gemensam grund för alla motiveringar och val som gjorts i processen med att ta fram ett program för perioden 2014–2020. Om de tänkta aktiviteterna inte bedöms ha ett gränsregionalt mervärde ska dessa projekt i stället genomföras inom ramen för ett annat program, strategi eller plan.

Fem insatsområden och deras specifika mål

Interreg Sverige-Norge har sin budget uppdelad i fem delar. Dessa fem insatsområden utgör programmets samlade syfte och målsättning:

Programmets övergripande syfte och mål är att genom ett gränsöverskridande samarbete skapa de bästa förutsättningarna för en ekonomiskt stark region med en attraktiv livsmiljö. Programmets ambition är att via gränsöverskridande samarbete hantera gemensamma identifierade utmaningar i gränsregionen och att utnyttja den vilande potentialen, bland annat genom att undanröja gränshinder, utnyttja och fokusera gränsregionens samlade resurser samt att bidra till att koppla samman regioner över gränsen.

Varje insatsområde är tänkt att bidra till huvudmålet genom att uppnå ett eller två specifika mål. Här nedan kommer först en uppräknig av de fem insatsområdena med en väldigt kort beskrivning vad de syftar till. Efter det följer projektbeskrivningar om några av de 160 projekt som fram till sista december 2022 fått stöd från Interreg Sverige-Norge. Läs gärna om andra projekt i tidigare versioner av denna rapport. Du hittar rapporterna på programmets hemsida.

Innovativa miljöer

Innovativa miljöer ska stärka forskning, teknisk utveckling och innovation.

- Specifikt mål – Öka organisationernas och företagens FoU och innovationsförmåga

Exempel på aktiviteter är att öka samverkan och bidra till kunskapsöverföring mellan FoU, företag, offentlig sektor och den sociala ekonomin. Företagens deltagande i forsknings- och innovationsprocesser.

Små och medelstora företag

- Specifikt mål 1 – Ökad konkurrenskraft hos företag
- Specifikt mål 2 – Öka etableringsfrekvensen i programområdet

Exempel på aktiviteter är att stötta och stärka företagens möjligheter att växa regionalt och på internationella marknader. Öka företagens förmåga att ta emot, utveckla och omsätta ny teknik, ny kunskap till affärsmöjligheter.

Natur- och kulturarv

Bevara, skydda, främja och utveckla natur- och kulturarvet.

- Specifikt mål – Ökad tillgänglighet till gränsregionens natur- och kulturarv med bibehållen bevarandestatus

Exempel på aktiviteter: Utveckla natur- och kulturarv för ett hållbart friluftsliv och bidra till utveckling för näringsliv. Gemensam förvaltning mellan länderna.

Hållbara transporter

Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinфраstruktur.

- Specifikt mål 1 – Ökat resande med gränsöverskridande kollektivtrafik
- Specifikt mål 2 – Öka den gränsöverskridande rörligheten med koldioxidsnåla transportsystem

Exempel på aktiviteter: Kunskapsunderlag och samverkan kring gränsöverskridande transporter och infrastruktur för invånare, besökare och företag.

Sysselsättning

Att främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet.

- Specifikt mål – Ökad gränsöverskridande rörlighet på arbetsmarknaden

Exempel på aktiviteter: Kartläggning, analyser och matchning av arbetsmarknadens behov. Matchning mellan kompetens och arbetsmarknadens behov. Gemensam syn på validering och certifiering.

Innovativa miljöer

Små och medel-
stora företag

Natur- och
kulturarv

Hållbara transporter

Sysselsättning

Exempel på projekt

Insatsområde 1: Innovativa miljöer

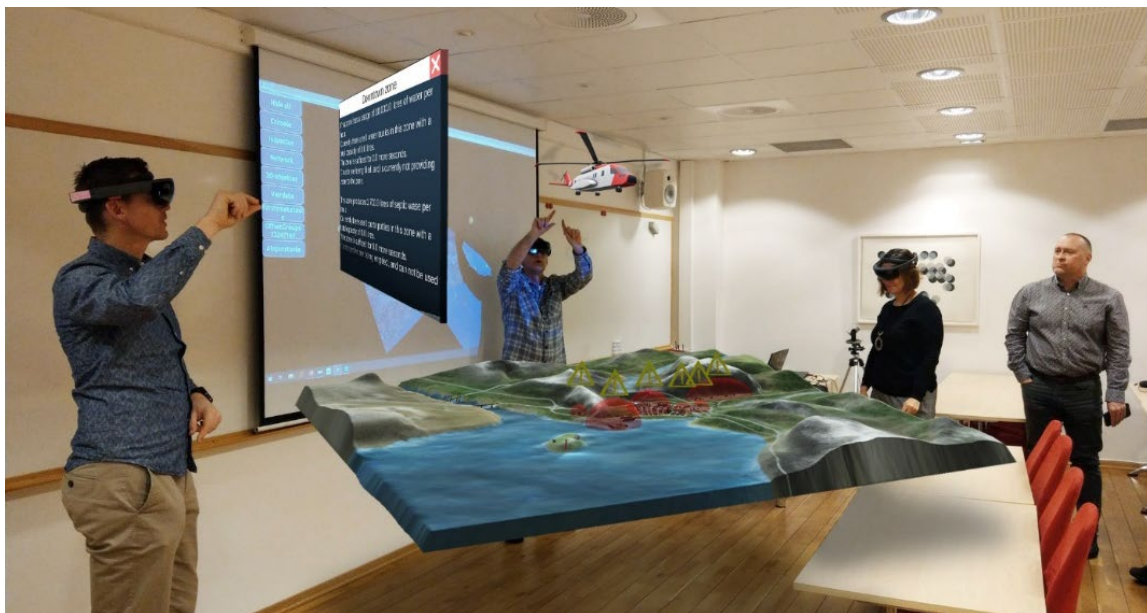
Innovativa miljöer hade 32 procent av totalbudgeten och är det insatsområde som hade flest projektansökningar. Inom insatsområdet beviljades 52 projekt som tillsammans tecknat in 92 procent av insatsområdet.

Gränsöverskridande samarbete för säkerhet.

I samband med den stora övningen i Meråker där det norska Nødnett-systemet och det svenska Rakel-systemet (radiosystem för samhällets krisaktörer) användes projektet GSS2 övningssystem (andra projektet som jobbar med Gränsöverskridande Samarbete för Säkerhet) för att fånga hur radiotrafik och kommunikationen fungerade.

Tillsammans med Universitetet i Karlstad påbörjade GSS2 ett kunskapsutbyte med projektet CriseIT. Det är ett projekt som har sin grund i hoten utifrån klimat- och samhällsförändringar. Projektägare är Mittuniversitetet och Norduniversitetet 2015–2018.

Inom Crise IT 2 utformas bland annat avancerade verktyg för augmented reality (AR). Projicerade kartor i AR-glasögon används för att öva beslutsfattande i samverkan med andra aktörer som befinner på en annan fysiska plats. Genom AR kombineras verkligheten med digitalt innehåll.

Öva krishantering när du vill!

Kraven på samhällets förmåga att hantera kriser och stora olyckor ökar. Övning är viktigt för hur väl samhället lyckas hantera en verklig krissituation, men det saknas ofta tid och resurser. Med nya IT-verktyg som komplement till traditionella övningar kan organisationer öva krishantering var som helst, när som helst – via datorn, surfplattan eller mobilen. I projektet CriseIT 2 (Crisis Management Training 2) utvecklade forskare, företag och beredskapsansvariga i Värmland och Hedmark digitala verktyg för krisövningar. Övningarna är fritt tillgängliga för organisationer att använda och anpassa till sina behov.

Den första ”demoövning” som testades mellan svenska och norska organisationer var på temat skolskjutning. Utvärderingen visade att deltagarna var mycket positiva till övningsformen:

– *Digital, synkron/asynkron övning med olika scenarier i en databas, det är framtiden.*

En synkron övning innebär att deltagarna övar samtidigt, medan en asynkron övning innebär att deltagarna kan göra sin insats i övningen vid olika tidpunkter. På lång sikt förväntas projektet leda till att offentliga aktörer ökar sin krisberedskap genom möjligheten till flexibla, frekventa, varierade och behovsanpassade krisövningar.

Film export och kvinnligt nätverk

Mid Nordic Film Network har verkat för att öka arbetsflödet mellan filmare över gränsen samt för att stärka det kvinnliga filmskapandet och bidra till en mer jämställd filmbransch. Två projekt under rubriken Mid Nordic Film riktade sig till filmskapare inom spelfilmer, kortfilmer, dokumentärer, TV och animationer för att i det andra projektet fokusera mer på

Inspejning av kortfilmen Kärleksbron, 26–27 augusti 2017 i Östersund.

att stärka det kvinnliga skapandet. Projekten byggde på varandra för att skapa nätverk och utbilda genom workshops och seminarier.

Som en följd av projektet har bland annat följande filmer nått ut till internationella festivaler: Neha Hirves korta dokumentärfilm Per som hade världspremiär på Nordic

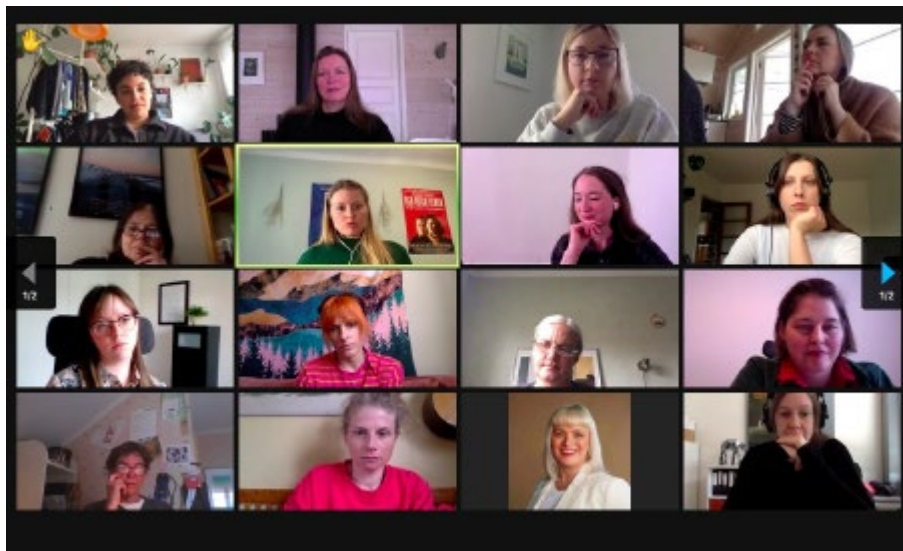

International Film Festival i New York och Edna's Bloodline av Eva Wundermann som visades på Yorkton Film Festival i Kanada.

Projektet har arrangerat ett manusprogram där deltagarna får utveckla sitt manusskrivande under projektiden. Tre av deltagarna i detta program har nått ut med sina filmer på festivaler. The Clip är en kortfilm av Maria Forslin som har visats på flera festivaler bland andra; Sin City Horror Fest, Women's Only Entertainment Film Festival och Lund International Fantastic Film Festival.

Uppvaktningen, Jonathan Norbergs kortfilm, visades på Independent Film Festival i Karlsruhe, Copenhagen Film Days samt Scandinavian International Film Festival i Finland Kortfilmen Dublika av Henric Wallmark visades på Screamfest Horror Film Festival i Hollywood.

Primär målgrupp i Mid Nordic Female Film Network har varit kvinnliga filmarbetare i Jämtland, Trøndelag och Västernorrland. Sekundär målgrupp har varit unga filmtalanger oavsett kön. Ett tjugotal filmskapare har deltagit i kärngruppen, utöver det har närmare etthundrafemtio personer från filmbranschen, (varav många unga talanger), tagit del av seminarier och workshops som arrangerats inom projektet.

Kärngruppen har träffats fysiskt vid fyra tillfällen under projektperioden och deltagit i ett femtontal digitala sammankomster. Detta har vävt samman deltagarna och öppnat upp för samarbeten.

Projektet har erbjudit coaching av experter från

branschen, Amanda Kernell (Sameblod) har exempelvis hållit i masterclass och kortkurs i regi. Projektet har vidgat vyer, stärkt professionaliteten, ökat kontaktnätet, skapat arbetstillfällen och öppnat upp för co-produktion över gränsen. Projektet har även erbjudit mentorer, där deltagarna själva önskat mentor utifrån sina behov. Flera deltagare har både påbörjat och genomfört större filmprojekt och uppmärksammats på filmfestivaler. Två deltagare i kärngruppen har påbörjat långfilmsinspelning, tio deltagare har inlett gränsregionala samarbeten.

Projektägare var Filmpool Jämtland och Midtnorsk Filmsenter 2016–2022

Support Quality of Life, SOL

SOL-projektet arbetar med välfärdsteknologi inom vård och omsorg.

Att lyssna till vårdtagarna är centralt i projektet och erfarenheter visar att människor önskar använda digitala hjälpmedel, som till exempel nattkamera, läkemedelsdispenser eller en intelligent dusch, i stället för att vara utlämnade till personalen. Projektet har bland annat resulterat i att Karlstads kommun infört dusch- och torkbidé på flertalet servicehem. De som har behov av hjälp vid

toalettbesök har nu möjlighet att bli helt eller delvis självständiga genom att välja tekniska lösningar. I projektet samarbetade aktörer från hälso-, omsorgs- och utbildningssektorn i Värmland, Hedmark och Akershus för teknologi ska användas där det är möjligt och där det ökar invånarnas livskvalitet och självständighet i vardagen. Inom projektet har även innovativa upphandlingar genomförts vilket har resulterat i att lösningar för produkter och tjänster har blivit modernare och mer effektiva. Projektägare är Karlstads kommun och Kunnskapsbyen Lillestrøm 2016–2018.

VälTel – innovativ sjukvård

Trøndelag, Jämtland Härjedalen och Västernorrland har många gemensamma utmaningar, såsom en åldrande befolkning spridd över stora geografiska avstånd. Med en ökad livslängd, fler antal äldre och en förväntad ökning av kroniska sjukdomar måste regionerna hitta nya sätt att behandla patienter. VälTel 2.0 byggde vidare på resultaten från Interregprojektet VälTel – Mixed Zone för välfärds- teknologiska TestLabs. VälTel 2.0 syftar till att öka innovationstakten i offentliga verksamheter för att skapa ökad patientsäkerhet, effektivisering av arbetsprocesser, jämlik tillgång till hälso- och sjukvård samt vård- och omsorg.

På Stuguns Hälsocentral kan personer som vill själva använda tekniska möjligheter för att följa upp sina värden regelbundet utan att behöva ta sig till en avlägsen hälsocentral.

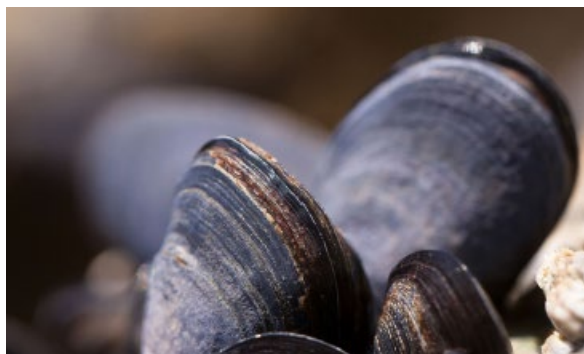
Ett exempel på en innovation som utvecklats inom VälTel är "Mobil röntgen i Namdalen", där patienter i norra Trøndelag kan få röntgenundersökning i sin närmiljö. Ett annat exempel är Ragunda primärvårds-område som tillsammans med företaget ImagineCare har utvecklat ett egenvårdsstöd i form av en app. Genom appen kan personer med kroniska sjukdomar själva göra mätningar och få direkt återkoppling på sina hälsodata och kommunicera med vårdpersonal digitalt. Sjuksköterskor

hanterar inkommande förfrågningar och larm med stöd av läkare som vid behov gör justeringar i behandlingsplanen. Arbetet går nu vidare och skalas upp till fler hälsocentraler och involverar även hjärtenheten inom den specialiserade vården.

Framtida hälsolösningar måste i större utsträckning kunna bygga på behandling och kommunikation med patienter där de bor, vilket kan bespara både patienter och vårdgivare tid, resor och resurser. Projektet vill hitta lösningar för vårdens utmaningar tillsammans med företag som utvecklar den här typen av tjänster och produkter inom exempelvis distansberoende hälso- och sjukvård och trygga, uppkopplade hem för äldre. Målet är att idéer, produkter och processer ska kunna testas på rätt målgrupp för att sedan eventuellt kunna skalas upp och säljas på en större marknad. Vältel utvecklade ett arbetssätt där företagare får en väg in till att samverka med kommunernas vård och omsorg och regionernas hälso- och sjukvård. Projektägare i Sverige för första projektet var Region Jämtland Härjedalen och i det senare Östersunds kommun. Helse Nord-Trøndelag HF var med under båda projekten 2016–2022.

Framtiden är blå

Gränsregion mellan Østfold och Västra Götaland är en spännande marin tillväxtzon. Inom två projekt under namnet Framtiden är Blå arbetade man i Svinesundsregionen med att skapa förutsättningar för gränsregionala samarbeten inom de marina näringarna. De livsmedel som man har valt att särskilt utveckla är ostron, tång, sjöponng samt musslor. Där ser regionen att utvecklingspotentialen är som störst.

Projektet kopplade ihop företag, näringslivsplattformar, kluster, forskningsmiljöer och offentliga aktörer inom de marina näringarna i gränsregionen. Målet var att bidra till fler jobb och affärer hos gränsregionens marina företag. De områden som deltagarna jobbade med är marina livsmedel, marin energi och marin bioteknik. Projektet kartlade också skillnader och likheter i lagstiftningen i Norge och Sverige. Projektägare är Svinesundskommittén och Østfold fylkeskommune 2016–2017.

Music Ecosystems Inner Scandinavia (MECO)

Genom aktiviteter inom forskning och utbildning för näringen har MECO bidragit till att skapa nya arbetstillfällen, att stödja nystartade företag samt att främja jämställdhet i musikbranschen.

MECO bedrivs som ett integrerat arbete mellan forskning, utbildning och bransch - tre verksamhetsområden som sammanstrålar i samverkans- och innovationsplattformen Music Innovation Lab (MIL). Här möts forskare, musikaktörer, studenter och offentliga aktörer för att skapa tillsammans.

Exempelvis har detta skett genom gränsöverskridande låtskrivarcamps, samskapande workshops inom musik och spelutveckling samt seminarier och speedmeetings mellan etablerade och nya aktörer. Innovationsaktiviteter har också genomförts med syfte att främja företagsetableringar genom starta-eget-kvällar och en möjlighet att möta branschen på strategiska platser, så som internationella musikbranschkonferenser.

I och med förändrade förutsättningar på grund av Coronapandemin var MECO snabba med att initiera nya digitala samarbetsformer och att stödja aktörer i att utveckla digitala plattformar för samarbete. Studier genomförs även i projektet kring hur branschen påverkas av dessa utmaningar och hur branschen har arbetat med att ställa om och utvecklas.

Projektet hade redan ett starkt fokus på digitaliseringens roll i värdeskapandet då den teknologiska utvecklingen skapar nya förutsättningar för skapande. Huvudmålet var att med digitaliserade användarupplevelser genomlysna och optimera Inre Skandinaviens musiktjänsteekosystem.

3-årigt musikproduktionsprogram

Ett treårigt musikproduktionsprogram har utvecklats vid Musikhögskolan Ingesund, Karlstads universitet. Studentutbyten och aktiviteter mellan Karlstads universitet och Høgskolen i Innlandet bidrar till nya kontaktytor, gränsöverskridande samarbeten och entreprenörskap

mellan aktörer i Inre Skandinavien. Samarbetsavtal med internationella universitet och forskningsinstitut har ingåtts, exempelvis med Belmont University, Université Sorbonne Paris Nord, Laboratoire d'Excellence Industries Culturelles et Création Artistique (LabEx ICCA), Queensland University of Technology och Middle Tennessee State University i Nashville.

MECO bygger på resultat, kunskap och relationer som utvecklats i det tidigare projektet Music Innovation Network Inner Scandinavia (MINS). MECO har vidareutvecklat och fördjupat samarbetet mellan Karlstad Universitet och Høgskolen Innlandet samt Studiefremjandet och övriga internationella partners. Projektägare är Karlstad Universitet och Høgskolen Innlandet 2018–2021.

Let it snow, let it snow, let it snow...

...Kanske många aktörer inom snöbranschen nynnär inför varje vinter. Men faktum är att all forskning visar att snösäsongen blir allt kortare och kortare. Om 100 år kommer vi att ha 100 färre skiddagar per år.

Interregprojektet SNÖRIK har jobbat med innovation och behovsstyrd snöforskning och kommit fram till flera resultat som gynnat aktörerna. Bland annat har man deltagit i utveckling och testning av en ny duk och täckning med flis för snölagring. Snörik har även studerat den beprövade metoden med snöskärmar som styr snön att bilda snöhögar där det blåser mycket.

Projektets bidrag till ny kunskap tillsammans med ett nystartat nordiskt nätverksskuster inom snö skapar goda förutsättningar för ökad medvetenhet kring klimat och miljö, energieffektivitet och förbättrad kvalitet på produkter och tjänster inom snölagring. Projektet genomfördes av Peak Region AB, Mittuniversitet och NTNU 2018–2020. Läs mer om alla resultaten i [SNÖRIK:s slutrapport](#)

Insatsområde 2: Små och medelstora företag

Det har beslutats 111 procent av budgeten för totalt 55 projekt men slutligt utbetalt stöd hamnade på 92 %. Insatsområdet hade den största budgeten, 33 % av den totala budgeten.

Gränsen som attraktion

Bohuslän, Dalsland och Østfold lockar tillsammans ett stort antal besökare varje år. Men få

Gränsöverskridande kurser har resulterat i guidepoolen Grängsguiderna. Foto: Robert Dahlberg

turister väljer att ta del av gränsregionens samlade utbud, antingen semestrar man i Sverige eller i Norge. Aktörerna i regionen vill ändra på det. Projektet samarbetade med lokala turistorganisationer och företag med målet att bidra till nya långsiktiga affärssamarbeten inom besöksnäringen. Samtidigt som det är viktigt att invånare och besökare får möjlighet att uppleva den unika naturen i gränsregionen, till exempel de tre nationalparkerna Kosterhavet, Ytre Hvaler och

Tresticklan, är det också viktigt att skydda våra naturvärden. Ett hållbart sätt att ta del av naturen är på en tur med en utbildad guide.

I projektet utvecklades en guidekurs med fokus på skyddad natur och gränshistoria. Totalt gick 24 guider kursen och de finns nu samlade i en gemensam guidepool. Dessa guider är de första som auktoriserades av både Sveriges och Norges guide-förbund. Fem nya besöksnäringföretag startades dessutom av deltagare i guidekurserna. De erbjuder nya produkter till besökarna som breddar destinationernas utbud.

Nätverk mellan besöksnäringföretagen stärktes

Gränsen som attraktion arbetade också med gemensam marknadsföring som bland annat inkluderar en gränsregional turistkarta och gränsöverskridande turförslag. Genom konceptet "Turer i gränsland" erbjuds möjligheten att upptäcka nya smultronställen i regionen. Till exempel kulturtur i gränslandet genom skogsklädda Dalsland till historiska Halden och härligt häng i de marina nationalparkerna med tips om tredagars Saltkråkan-upplevelser!

Genom projektet utvecklades nätverk mellan turistorganisationerna i gränsregionen till ett forum där kollegor kan byta erfarenheter med varandra. Projektet arrangerade många aktiviteter som handlade om exempelvis fotografering med mobilkamera, sociala medier samt studieresor. För flera företag var det första mötet med kollegor på andra sidan riksgränsen. Detta var viktigt för att ge företagen en möjlighet att lära känna varandra, lära av varandra och kanske i förlängningen samarbeta med varandra. Projektägare var Svinesundskommittén och Visit Østfold 2017–2020.

Smakfullt längs Nordens Gröna Bälte

Workshop Bula bistro: Kockar från hela breddgrad 63 har samlats i Trondheim och gemensamt arbetat kring koncept och recept för lokal, handhållen mat vid evenemang.

Interreg-projektet Mat och dryck längs Nordens Gröna Bälte är ett samarbete mellan regionerna Trøndelag, Jämtland och Västernorrland. Projektet syftade till att utveckla måltidsupplevelser i området och bygga samarbeten mellan företag, där man kan utbyta erfarenheter och arbetssätt.

Projektet under pandemin

Ursprungligen hade man planerat många möten mellan företagare och människor som skulle mötas och smaka av varandras mat. Lokalt producerad mat skulle serveras på olika event. Stängda gränser och restriktioner satte naturligtvis stopp för de flesta inplanerade aktiviteterna.

Men projektet har varit mycket kreativt med att ställa om till digitala lösningar. Man skapade upplevelsekartor för allmänheten, workshops och webinarier för projektdeltagarna. Projektet fick fler deltagare på workshoparna än man annars hade räknat med på ett fysiskt möte. Fler hade tid och möjlighet att delta digitalt. Erfarenheterna har projektet samlat under ett begrepp, Smak 63. Namnet syftar på den 63:e breddgraden.

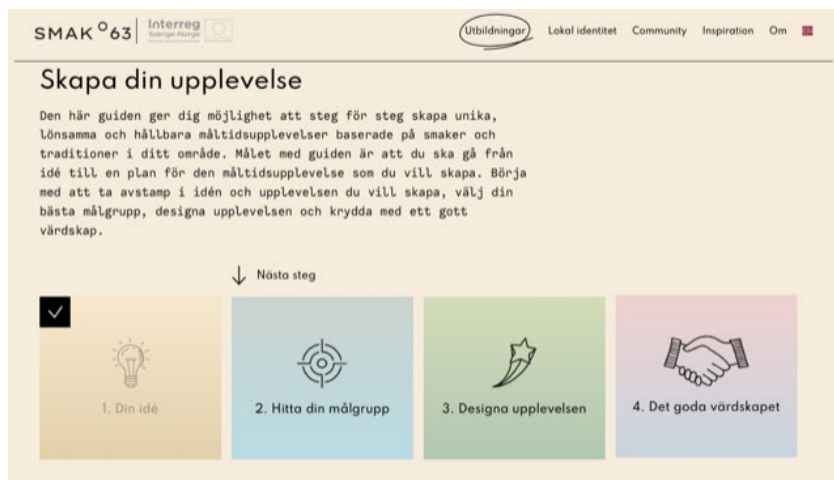
Projektet har lanserat en plattform under namnet Smak 63 för mathantverkare, restauranger och upplevelsenäringar. Här sprider man kunskap och delar de verktyg som tas fram i projektet. Plattformen finns på webben och på Facebook.

Handbok

Intresset för att delta på plattformen är mycket stort både från producenter, restauranger och event. Att kunna erbjuda ett unikt utbud av lokalproducerad mat och dryck är viktigt för restauranger och upplevelsenäringen. Att ha en plattform där man berättar om sin unika mat och dryck är viktigt för producenterna. För allmänheten är plattformen en bra guide till spännande besök på egen hand.

Många event vill ha en tydlig matprofil och lokalt producerad mat som en del av upplevelsen. Här har projektet arbetat med flera stora och små evenemang och kockar.

Ett resultat är en handbok som innehåller konkreta exempel på hur du kan utveckla och använda den lokala maten vid evenemang. Det finns också bra recept, utvecklade av kockar

längs Nordens Gröna Bälte. Du hittar även handboken digitalt på plattformen Smak63. Projektägare var Torsta AB och Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS och medsökande Lokalt Ledd Utveckling av Höga Kusten 2018–2021. Kunskapsportalen smak63.com

Business by nature

Projektet The Bioeconomy Region har bland annat arbetat för att snabba på omställningen till fossilfria produkter inom förpackningsindustrin. Det är en utmaning och viktigt för klimatet att hitta alternativa hållbara lösningar till plastemballagen. Det är en möjlighet för företag att vidareutveckla sina produkter och leverera nya alternativ till den fossila plasten.

The Bioeconomy Region täcker in det geografiska området Värmland, Dalarna, Akershus, Østfold, Hedmark och Oppland. Skogen är en stor naturtillgång och området är en framstående region inom skoglig bioekonomi där såväl världsledande industrier som nya innovativa företag bedriver sin verksamhet. Därför skapades projektet The Bioeconomy Region med ett drygt 40-tal samarbetspartners inom näringslivet och akademien som aktivt vill hjälpa till att stötta den hållbara utvecklingen av regionen.

Den fossilfria påsen

Arbetet har till exempel resulterat i ett lyckat samarbete där en grupp aktörer testat flertalet bstrykningsmaterial på olika typer av papper i Säffle företaget UMV:s testmiljö. Målet har varit att försöka få fram en helt ny fossilfri förpackning som står emot luft, fett och väta. Resultatet har blivit en förpackningspåse som ett norskt livsmedelsföretag nu valt att gå vidare med för att kunna använda till sina produkter.

För att stimulera till nya gröna innovationer och hjälpa entreprenörer att få i gång sin affärsverksamhet har The Bioeconomy Region också erbjudit stödprogram. Allt ifrån att hitta finansiering till sin skogsbaserade innovation till hjälp med affärsutveckling och kontakt med befintliga aktörer och potentiella kunder på marknaden.

Svenska och norska aktörer har samarbetat för att utveckla en ny fossilfri förpackning som är bra för både människor och miljön och som kan återvinnas som ett papper.

Projektets insatser har resulterat i ett ökat politiskt intresse där träbyggnation kommit upp på dagordningen hos flera kommuner.

Återanvändning av korslimmat trä

Företaget Biosorbe har tack vare projektet kunnat ta klivet från labb till pilotproduktion med sin innovation som är en absorbent (uppsugande material) av skogsråvara som kan göra oljesaneringar effektivare och miljövänligare. Ett annat exempel är startup-företaget Woup som har som affärsidé att ta vara på rester från produktionen av korslimmat trä till husdelar. Av materialet skapar de möbler till exempelvis vänthallar och parker. Genom projektet har de fått kontakter med industrin och tillgång till material, innovationsstöd och coaching samt fått möjlighet att presentera sig vid flera konferenser och mässor för att komma i kontakt med leverantörer och kunder. Projektägare är Region Värmland och Viken fylkeskommune samarbetade under projektnamnet från 2017–2022.

Skola och näringsliv samarbetar

Projektet Unga Möjligheter har utvecklat en modell för samverkan mellan UF-företag och näringsliv för att få en bättre kvalitet och struktur på detta viktiga arbete. Modellen har som syfte att rusta UF-företagare för framtiden genom att ge dem inblick i vilka möjligheter som det lokala näringslivet erbjuder, hur de kan påverka och utveckla sin framtid och skaffa sig kontakter i näringslivet.

Modellen är anpassad till de tre målgrupperna lärare, nätverksföretag och UF-medarbetare. En av de slutsatser som dragits i projektet är att samarbeten mellan skola och näringslivet ofta blir personbundna - och därmed sårbara för personalförändringar på företag eller skola. Därför är det viktigt med en enkel modell/avtal som både företag, skolans ledning och läraren kan arbeta utifrån och som håller samverkan vid liv, oavsett personalförändringar.

[Unga Möjligheter](#) var projektet som gav Ung Företagsamhet Fyrbodalen och Ungt Entreprenörskap Viken ett verktyg för att utveckla organisationen och skapa förutsättningar för ett långsiktigt samarbete mellan skola och näringsliv 2020–2022.

Marint gränsforum Skagerrak

Petter Bjørge driver Storm Østers som plockar stillahavsostren i Skjærhalden på Hvaler i Østfold. Är med i ostronnätverket som projektet driver.

Projektet syftade till att stärka Skagerrak som en blå tillväxtregion. Marint gränsforum Skagerrak stöttade företag med näringsutveckling genom att koppla ihop näringsliv med aktuell forskning och havsförvaltning.

Det drivs också flera gränsregionala nätverk och forum för att lyfta problemställningar och utvecklingsfrågor för Skagerrakregionen. Några exempel är en årlig forskarkonferens och en marin företagsmässa. I oktober 2020 arrangerades den första gemensamma svensk-norska Skagerrakkonferensen som fokuserade på hållbar näringslivsutveckling av marina resurser. Projektet arbetar framför allt med regionerna Västra Götaland, Viken, Vestfold och Telemark men har också ett samarbete med danska aktörer. Ett gränsregionalt planforum arrangeras en gång per år för att samla svenska och norska tjänstemän och tillsammans diskutera gemensamma möjligheter och utmaningar inom specifika temaområden.

Marin kolonilott

Projektet har även anlagt Sveriges första marina kolonilott. Det är en odlingsplattform i havet där man odlar och förvarar råvaror. Den är småskalig för hushållsbehov och kan jämföras med att ha ett växthus eller en kryddträdgård i havet. Syftet var att visa upp potentialen, hur den kan användas som visningsplattform för undervisning, inom kunskapssturism och potentiellt även för livsmedelsförvaring och produktion.

Två gränsregionala företagarnätverk har bildats för ostron- respektive algföretag. Här får företagen ta del av aktuell forskning, workshops inom marknadsföring och produktutveckling och man samverkar kring gemensamma frågeställningar, problematik och utmaningar som branscherna står inför. Projektägare var Svinesundskommittén och Østfold fylkeskommune 2019–2022.

Insatsområde 3: Natur- och kulturarv

Insatsområdet har cirka tio procent av den totala budgeten. Hela budgeten är beslutad och har genererat 25 projekt.

Gränslös Naturturism

Gränslös naturturism ville förbättra och framhäva vandringsleder och cykelleder i delområde Gränslöst Samarbete och Inre Skandinavien. Projektet har deltagit på diverse cykel- och vandringsmässor och bjudit in affärspartners i Tyskland som har resulterat i flertalet nya partners och ett fint reportage i tyska resemagasinet Nordis.

Omslaget på det tyska magasinet Nordis efter att de hade besökt Dalsland

Projektet har lett till att 26 stycken leder kopplats samman varav fyra är gränsöverskridande. En del i detta är QR-koder med information om lederna.

För att främja turistbolagen i regionen har projektet, i samarbete med Interregprojektet IDA, inventerat behovet av kompetenshöjande åtgärder i projektområdet där man kommit fram till att det finns behov av en guideutbildning för att lättare kunna arbeta med turisterna. Projektägare var Dalsland turist AB och Havass skog 2015–2018.

Njut fjällmiljö hållbart

Projektet Fjällkunskap – en del av vår natur och vårt kulturarv har under 2016–2019 arbetat för att skapa en attraktiv paketering och förmedling av fjällkunskap i gränsfjällen med centrum i Sylarna-området. Den allmänna kunskapsnivån om förhållandena i fjällmiljö är numera så låg att insatser behövdes för att öka förståelsen av de komplexa sammanhang som råder.

Det behövdes ökad kunskap om natur- och kulturarv liksom kunskap om förvaltning av djurliv och natur i området. Kunskap om rennäringen och dess förutsättningar. Kunskap om klimatpåverkan och varje individs roll i sammanhanget. Kunskap om exploateringshot. Kunskap om fjällsäkerhet. Men även kunskap

Barn och unga var en prioriterad målgrupp i Fjällkunskapsprojektet.

om hur vi alla bäst kan njuta av fjällmiljön på ett hållbart sätt.

Projektet har bland annat i samarbete med Fjällsäkerhetsrådet tagit fram ett digitalt läromedelsmaterial till högstadiet som handlar om de svenska fjällen och hur man kan genomföra en säker fjällvistelse oavsett om det är vinter eller sommar.

På Jamtlis öppna förskola i Östersund testade man ut ett lyckat koncept med fjälltemaveckor för de allra yngsta och deras föräldrar, som nu är implementerat i ordinarie verksamhet. Vidare har projektet samarbetat med Åredalens folkhögskola, Svenska Turistföreningen och Trondhjems Turistforening/Den Norske Turistforening. Det blandades teori och praktik och projektet bidragit till en temabok om "Kjappe kurser i friluftsliv". Allt med syftet att sprida fjällkunskap.

Projektets aktiviteter för ökad fjällkunskap har engagerat ca 11 000 personer varav ca 5 000 var barn och unga under 25 år. Utvärderingar av genomförda aktiviteter har visat att ökad fjällkunskap gett en större insikt, säkerhet och upplevelse för den enskilde när hen vistas i fjällmiljön. Via projektet är bedömningen därför att kunskapen definitivt ökat hos målgrupperna, vilket innebär bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i gränsfjällen. En stor del av kunskapspridningen som skapats via projektet fortsätter på egna ben efter projektslut, vilket borgar för att kunskapen ökar även på lång sikt.

Forskning på gränsen

– Grensevilt 2 går mye bredere ut en våre andre forskningsprosjekter og har en mye større målgruppe, som inkluderer fagfolk innen skog- og viltforvaltning, politikere og innbyggere. Dette har vært styrken til prosjektet, sier professor og prosjektledere Barbara Zimmermann.

I prosjektet har Høgskolen i Innlandet samarbeidet med Sveriges Lantbruksuniversitet. I Grensevilt 1 og 2 mellom 2018 og 2022. Forskerne fra Høgskolen i Innlandet sammen med Sveriges Lantbruksuniversitet brukte konklusjonen fra tidligere prosjekt at de to landene forvalter skog og vilt ulikt. De har tilegnet seg til å lage en veileder for mer samarbeid om viltforvaltning over grensa. Dette har de gjort sammen med skognæringen og andre interessegrupper. De har også bygd opp en felles kartløsning, der de kan legge inn informasjon som jaktstatistikk, befolkningstetthet og skogressurser.

I oppfølgingsprosjektet Grensevilt 2 ble det også sett på hvordan utbygging av vindkraft kan komme i konflikt med vilt og jakt. Resultatene i pilotstudien er basert på telling av elgmøkk og GPS-data fra to merkede elgkyr som begge hadde sine sommerområder ved vindkraftverket Kjølberget nord i Finnskogen. I anleggsperioden holdt den ene elgkua seg borte hele tiden, mens den andre holdt seg borte på dagtid, mens arbeidet pågikk.

Rörelsedata från älgar, vargar och järvar märkta med GPS-halsband samt älgspillningsdata har analyserats för att öka förståelsen för hur tekniska ingrepp i skogslandskapet kan påverka vilda djurs beteende. Projektet har också kartlagt det lokala jaktuttaget av älg och jägarnas erfarenhet av vindkraftsutbyggnad. Under hela projektiden har vi haft ett nära samarbete med resursgruppen som bestod av norska och svenska representanter från förvaltning, markägare, näringsliv, forskning och intresseorganisationer.

Bilden är fotograferad med automatisk fältkamera som sätts upp vid rester från vargdödade och skjutna älgar för att undersöka i vilken omfattning järvar äter av resterna.

Felles Fjellrev II

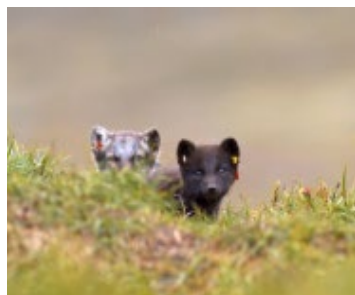

Bild på fjällrävarna från projektets hemsida och ett bildspel av Sandra Jonsson WWF Sverige.

I september 2015 undertecknade Norges och Sveriges regeringar en avsiktsförklaring om förvaltning av den skandinaviska fjällrävspopulationen. Genom Felles Fjellrev II fick intentionerna om gemensamma förvaltningsinsatser en rivstart. Projektet ökade kunskapen och förståelsen för fjällräven genom anpassade turismsatsningar, insatser för att

stärka fjällrävstammen i våra gemensamma norsk-svenska fjällområden. Det långsiktiga målet är att antalet fjällrävar i Trøndelag och Jämtlands län och i angränsande områden i Västerbottens län och Nordlands fylke ska öka till nivåer som innebär att fjällräven i framtiden kan leva vidare med begränsade framtida stödåtgärder. Projektägare var Länsstyrelsen Jämtlands län och Miljødirektoratet i Norge 2016–2019.

Ljus på hällristningar

Belyst håll i Fossum. Foto: Henrik Zedig, Länsstyrelsen Västra

I Västra Götaland och Viken Fylkeskommune finns det 5000 hällristningar från bronsåldern med cirka 75 000 olika figurer.

Problemet har varit vittring och nedbrytning. För att bevara ristningarna har man tidigare arbetat med olika metoder i respektive land. Sverige ligger i framkant vad När det gäller 3D-skanning. Norge har kommit längre med att implementera

skonsammare konserverings- och förvaltningsmetoder. I Norge synliggörs hällristningar för allmänheten genom andra metoder än att fylla i färg i ristningarna. Med bakgrund av detta startades projektet SAMHELL där kunskaps- och erfarenhetsutbyte lagt grunden till ett permanent gränsöverskridande samarbete.

Projektet arbetade med fältstudier och tester av alternativa sätt att visualisera och synliggöra hällristningar, så som augmented reality, LED-belysning och Gobo-projektion. Det bidrar till en mer autentisk upplevelse av hällristningarna. Genom dessa metoder kan man exempelvis på ett skonsamt sätt se fler detaljer än tidigare. Det möjliggör också att det blir enklare att forska på distans. Ett nytt sätt att förmedla hällristningar kan i sin tur medföra positiva bieffekter, exempelvis i form av förlängda säsonger för aktörer inom besöksnäringen.

Genom SAMHELL har även de större nationella nätverken (där flera aktörer än bara de sökande har ingått) knutits samman, vilket lett till fortsatt samverkan inom forskning, dokumentation, tillgängliggörande och förvaltning av hällristningar.

Två länder – én elv

Alla åtgärder inom projektet har bidragit till att lekbeståndet ökas och det slutgiltiga målet är att det ska ökas tiofalt på tio år i Klarälven-Trysilelva-Femundselva. Det är samma älv med flera namn eftersom den flödar mellan Sverige och Norge. Älven, dess biologiska mångfald och ekosystemtjänster känner inte av nationsgränsen.

Projektet Två länder - én elv har sin bakgrund det tidigare Interregprojektet Vänerlaxens Fria Gång (2011–2014). Ett projekt som i sin tur startade som en konsekvens av den överenskommelse som gjordes mellan miljöministrarna i Sverige och Norge 2010 för att

påbörja uppbyggnaden av den vilda populationen av Vänervandrande lax i Femund-/Trysil/Klarälven. Ett uppdrag som gick till Länsstyrelsen Värmland och Statsforvalteren i Innlandet. Motiven till att arbetet med älven fanns även i EU:s bindande vattendirektiv som gäller för sjöar och vattendrag i både Sverige och Norge. Stora delar av Klarälven omfattas av Natura 2000-områden där det finns krav om att uppnå så kallad gynnsam bevarandestatus för utpekade och hotade arter, till exempel lax och utter med mera.

Projektet syftade till en förbättrad ekologisk status bland annat genom miljöanpassning av vattenkraften så att den i dag låga naturliga reproduktionen av lax och öring i vattendraget kan öka. En annan åtgärd var att återetablera laxen till sina hemområden på norsk sida.

Om projektet lyckades ge förutsättningar för ett långsiktigt arbete med återuppbyggnad av det vilda och långvandrande laxbeståndet kommer också många andra arter och värden gynnas parallellt.

Projektet föreslog att ett sekretariat ska bildas mellan Länsstyrelsen i Värmland och Statsforvalteren i Innlandet som var projektägare 2017–2021. Dette arbeidet kan gjennomføres som en del av de involverte myndigheters ordinære forvaltningsoppgaver. Ifølge sluttrapporten bør arbeidet til og med 2027 omfatte følgende oppgaver: 1. Optimalisering, beskrivelse og dokumentasjon av klor som metode for eliminering av G. salaris før opptransport forbi Høljes kraftverk, samt søke den godkjent hos OIE (før 2026). 2. Omprøving av de svenske vannkraftkonsesjonene i Klarälven, i tråd med den Nationella prøvningsplanen (NAP). 3. Konsesjonsbehandling av Lutufallet kraftverk. 4. Videreføre overvåkingen av laks- og ørretbestanden i Klarälven. 5. Slutføre restaureringen av fløtningspåvirkede strekninger i Klarälven.

Strängforsen, Norra Värmland. Biotoprestaurering och andra åtgärder vid kraftstationer ökar överlevnaden för vandrande fisk i den svensk-norska älv dalen.

Unionsleden

Unionsleden omfattar två länder, tre regioner och tio kommuner med det gemensamma målet att etablera en internationell cykelled mellan Moss vid Oslofjorden i Norge och Karlstad vid Sveriges största insjö Vänern. Projektet Unionsleden har lyckats knyta samman Sverige och Norge trots stängda gränser mellan våra länder under halva projektiden.

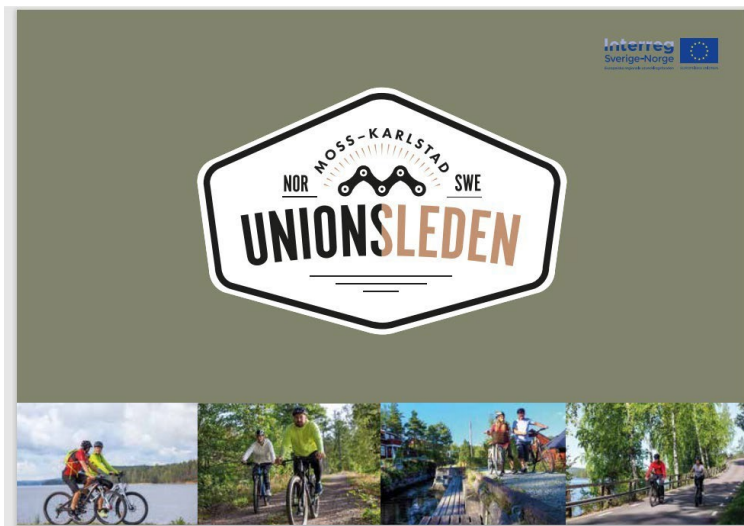
Namnet och idén till sträckningen har leden fått efter den norsk-svenska union som bildades i Moss 1814 och upplöstes i Karlstad 1905.

Du kan cykla någon eller några av de sju dagsetapperna längs sträckan. Det är 350 km från norska Moss i väster till

svenska Karlstad i öster att utforska. Leden bjuder på vackra omväxlande landskap och många kulturhistoriska sevärdheter. Den svenska sträckan kan dessutom stoltsera med att vara Sveriges fjärde nationella cykelled.

Arbetet med den fysiska infrastrukturen gjordes i nära samverkan med Trafikverket respektive Statens Vegvesen. Marknadsföring, paketering, produkt- och tjänsteutveckling gjordes tillsammans med de regionala turismorganisationerna Visit Värmland, Dalsslands Turist AB och Visit Østfold.

Projektet har haft flera målgrupper: allmänheten i stort men framför allt potentiella besökare, researrangörer, lokala näringsidkare inom besöksnäringen, cykelklubbar, skolor, lokala byalag och privata väghållare.

En målsättning för projektet har varit att den färdiga cykelleden ska skapa förutsättningar för fortsatt samverkan över landsgränsen och bidra till ett starkare lokalt näringsliv. Leden stärker besöksnäringen och gynnar lokalbefolkningens möjligheter till cykelpendling och aktivt friluftsliv för ökad folkhälsa och minskad miljöpåverkan. Projektägare var Årjängs kommun och Grensekomiteen 2016–2021.

Läs mer www.unionsleden.com

Karolinernas fälttåg – vad har vi lärt oss?

300 år efter karolinernas dramatiska färd över fjället mellan Jämtland och Trøndelag har projektet Fokus fred arbetat med att lyfta fram Sverige och Norges gemensamma kulturhistoria. En historia som rymmer tankar om betydelsen av fred och förståelse.

År 1718, under det stora nordiska kriget 1700–1721, inleddes ett fälttåg med start i Duved i Jämtland. Karl XII:s karolinska soldater skulle inta Trondheim. Men innan soldaterna nådde Trondheim kom nyheterna om kungens död vid Fredrikshald fästning i Norge. Den karolinska armén som redan var reducerad på grund av för lite proviant och sjukdom tvingades till reträtt. Karolinerhären skulle då korsa Sylarna, fjällen i gränstrakterna och gick där rakt in i en svår snöstorm. Omkring 3 700 soldater omkom under färden eller av påföljande sviter. Men det var inte bara soldaterna som drabbades. Krigshärjningarna och dess påföljder slog även hårt mot civilbefolkningen. Händelsen har blivit en del av gränsbefolkningens kollektiva minne.

Nya generationer lär av historien

Jämtar och trønders gemensamma historia uppmärksammades i projektet men med fred och det allmänmänskliga i fokus i stället för krig. Projektet ville särskilt nå dagens unga, som kanske inte känner till historien lika bra. Många skolbarn deltog i projektaktiviteter som handlade om fred och tydliggjorde att det egentligen inte finns några vinnare i ett krig.

Som exempel kan nämnas gruppövningarna som genomfördes på Hommelvik skole, en skola där även många med flyktningbakgrund går. 300-årsmarkeringen gav skolan möjlighet att inte bara belysa hur man i Jämtland och Trøndelag trots tidigare konflikter har en vänskaplig relation utan man kunde även koppla händelserna till konflikter i världen idag och diskutera vikten av fred och vad krig egentligen innebär.

Totalt genomfördes 94 olika arrangemang, 3 800 aktörer var involverade och minst 20 000 personer var åskådare vid evenemangen. Ett lyckat koncept var att lokala aktörer själva fick komma med initiativ till upplägg. Det bidrog till att skapa en mångfald av arrangemang där historien blev belyst på många olika sätt och från olika perspektiv. Projektägare var Stiftelsen Jamtli och Trondheims kommune 2017–2019.

Pilgrim utan gränser

Hantverkskonsulenter och konstnärer träffas för att ta fram det nya pilgrimsarmbandet.

I projektet arbetade man med att levandegöra det natur- och kulturhistoriska arvet för att återväcka intresset för S:t Olavsleden. Under medeltiden var S:t Olavsleden från Selånger till Nidaros, det vill säga Trondheim, ett av Europas största pilgrims mål. Kanske har tidigare och nuvarande projekt bidragit till det ökade intresset för att vandra S:t Olavsleden varje år. Klart är att antalet vandrare längs pilgrimsleden växer för varje år.

Projektet Pilgrim utan gränser hade fokus på det svensk/norska kulturarvet kopplat till Sankt Olav. Genom uppförandet av ett kultur-och pilgrimscenter i Selånger, partnerskapet med Pilegrimsgården i Nidaros samt Pilegrimssentret i Stiklestad skapades förutsättningar vid sidan av utvecklingen av veckoknutpunkter för att bygga samman S:t Olavsleden tematiskt.

Medeltida helgon i podd

Vid de nyetablerade pilgrimscentren i Selånger, Borgsjö, Gällö, Frösön och Stiklestad visas utställningen i spåren av S:t Olav. Utställningen omfattar tiden efter slaget vid Stiklestad och ger en inblick i medeltida helgonkultur och vad S:t Olav har betytt för Norge som nationalhelgon. Som ett led i att tillgängliggöra informationen om S:t Olav lanserade projektet [Pilgrimspodden](#) där vetenskapsjournalisten Nils Johan Tjärnlund samtalar med forskare om olika ämnen kopplade till S:t Olav.

Pilgrimsarmband

Att köpa souvenirer är sedan gammalt sammankopplat med pilgrimsvandring. Som bevis för att man varit på olika platser längs leden köpte pilgrimer ofta ortsspecifika souvenirer.

Tillsammans med hantverkskonsulenterna i Västernorrland, Jämtland och Trøndelag har projektet involverat sju konstnärer från Sverige och Norge som tog fram ett pilgrimsarmband med symboler och material kopplat till S:t Olav och S:t Olavsleden. Armbandet finns till försäljning vid pilgrimscenter längs leden.

Foto: Ane Nordvik Hasselberg

- Det har varit intressant och givande. Bara att lyssna på historien om S:t Olav och hans liv satte igång många tankar. Att få träffa alla de andra hantverkarna under workshopen och umgås i den fantastiska miljö som Fjällsätra erbjuder var en bra start för att få fart på kreativiteten. Sedan var det inte helt lätt att förstå varandra ibland. Jag som alltid har tyckt att jag har förstått norska bra fick lära mig ett och annat nytt ord "på norsk". Nyttigt för en språklärare som mig", säger Annika Wall som deltagit i hela processen

Längs S:t Olavsleden finns många historiska Olavskällor bevarade och en av berlockerna symboliserar vattnets betydelse för pilgrimer. En annan av berlockerna består av en bit äkta täljsten från Nidarosdomen, katedralen där S:t Olavs relikskrin förvarades under medeltiden. En tredje berlock avbildar fören från ett vikingaskepp, en påminnelse om kung Olav Haraldssons landstigning i Selånger år 1030. Projektägare: Selångers församling och Stiklestads regionale Pilegrimssenter 2018–2022.

Insatsområde 4: Hållbara transporter

Insatsområdets budget är fem procent av totalbudgeten och därmed programmets minsta. Antalet projekt med bifall är åtta och det de utbetalda medlen motsvarar 75 procent av budgeten.

En omfördelning från insatsområdet Hållbara transporter på 2 milj. euro till Innovativa miljöer gjordes under 2019.

Flygande start för Green Flyway

Heart Aerospace som utvecklar elflygplan för 19 personer till år 2026, är en av aktörerna som visat intresse för testarenan, enligt Anne Sörensson projektledare i Green Flyway.

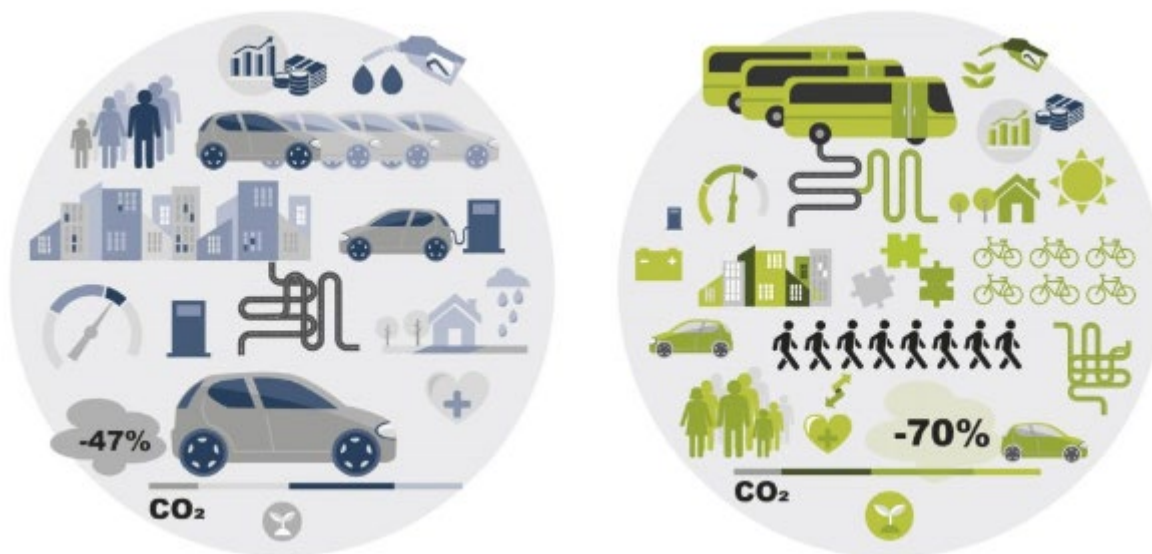
Projektet har skapat en internationell testarena för elflyg och autonoma luftfarkoster (drönare) i Östersund och Röros kopplat till en luftrumskorridor mellan Trondheim, Röros och Östersund.

Även flygplatserna i Sveg och Örnsköldsvik är med i arbetet. Målsättningen för projektet var också att utreda luftrumskontroll för autonoma luftfarkoster, anpassa flygplatser till eldrift, arbeta för att utveckla linjer för elflyg samt sprida kunskap och kompetens. Projektet samarbetar med många olika aktörer, såväl offentliga som privata. I takt med att efterfrågan på tester ökar, så är planen att utvidga till att kunna testa med större flygplan och på längre sträckor. Inom projektet genomförs studier för hur drönare bäst kan användas för att ersätta andra transportalternativ.

– Till exempel genomfördes världens första elflygning vintertid över landsgräns mellan Sveg- och Röros, berättade Hans Dunder dåvarande projektledare för Green Flyway.

Projektet har fått stort mediagenomslag och har varit bra på att sprida resultat genom presentationer och föreläsningar för branschen. Detta har lett till att man har fått en stor efterfrågan från fler intressenter som vill nyttja testarenan. Projektägare är Östersunds kommun och Røros kommune och projektet hade 19 partners 2019–2022. Se mer info www.greenflyway.se där det finns information om senare verksamhet.

Green Drive Region

Green Drive Region har bland annat arbetat strategiskt med kommuner för utfasning av fossila drivmedel. Ett framgångsrikt exempel på detta är Skedsmo kommune som fått stöd av projektet med att utveckla en strategi för att kommunen ska köra fossilfritt. Strategin har spridits som gott exempel på båda sidor av gränsen där andra kommuner kan hämta inspiration och konkreta tips.

Under projektet har också en budkavleturné genomförts i projektregionen. Budkavlen var en form av stafett som syftade till att involvera, informera och engagera aktörer inom kommunerna för att ställa om till fossiloberoende fordon samt ett sätt att informera allmänheten och erbjuda provkörning av olika miljöbilar. Hela 24 svenska och norska kommuner signerade budkavlen och anslöt sig därmed till att samverka för att gemensamt nå det nationella målet om en fossiloberoende fordonsflotta år 2030. Ett annat resultat från projektet är att antal laddpunkter i regionen ökade med 116,5 procent från 2015–2018. Projektägare var [Region Värmland](http://www.regionvarmland.se) och Kunnskapsbyen Lillestrøm.

Logotypen för Fossilfria Transporter som Hela Gröna Vägen tog fram. Ämåls kommunalråd Michael Karlsson skriver på budkavlen.

Den gröna vägen började här

Projektet Hela gröna Vägen ville ändra attityden hos näringslivet samt den offentliga sektorn i delområde Gränslöst samarbete till att byta till fossilfri fordonsflotta till år 2030.

Genom event där elbilar testades och arbetet med

kompetenshöjande för upphandling har projektet delvis hjälpt till att laddbara bilar används i det offentliga. Samtliga 14 kommuner i Fyrbodalen och 25 kommuner i Østfold och Follo åtog sig att bli fossilfria avseende transporter senast år 2030. Det handlar bland annat om att en gemensam riktning framåt har fastställts. Att visa på goda exempel underlättar införandet av fossilfria transporter. Hela gröna vägen bidrog bland annat till etablering av över 1000 nya laddpunkter, fem tankstationer för biogas och möjliggjorde att över 1000 offentliga verksamheter, företag och invånare provkörde fossilfria transportmedel. Projektägare var Fyrbodals kommunalförbund och Østfold fylkeskommun 2016–2018.

Fossilfri gränsregion 2030

Fossilfri gränsregion 2030 byggde vidare på det tidigare projektet Hela Gröna Vägen.

I projekt Fossilfri gränsregion 2030 gick parterna vidare genom att ta de konkreta steg som behövs för att nå fossilfrihet. Kommunerna i gränsregionen byter fortlöpande till fossilfria fordon, antalet laddstationer ökar succesivt och det finns konkreta planer för ytterligare utbyggnad för biogas.

Påverka genom inköp och upphandling

Kommunerna har en central roll i omställningen till fossilfrihet, inte minst som arbetsgivare och genom den påverkansmöjlighet man har vad gäller inköp och upphandling. Tillsammans är kommunerna en gigantisk marknadsaktör som köper varor och tjänster för miljarder per år, varav transporter av både gods och människor är betydande.

Kommunerna i projektet erbjöds därför gratis kompetensutveckling inom kommunal samordnad varudistribution, som är en beprövad metod för att minska transporter. Det har resulterat i att några svenska kommuner samarbetade i en förstudie för att utreda om de ska ha samordnad varudistribution. En norsk kommun deltog som observatörer för att starta en egen förstudie.

Även de stora tillverkarna av tunga lastbilar och arbetsfordon satsar fossilfritt på el och biogas. Det öppnade upp möjligheterna för fossilfria transporter med tunga fordon i kommunerna som deltar i projektet. Projektet har genomfört ett gemensamt diskussionsevent med åkare och aktörer som upphandlar med ambitionen att komma fram till en framgångsrik upphandlingsmodell för bägge parter.

Låna och testa fossilfria arbetsfordon

Projektet vände sig också aktivt till det lokala näringslivet. Insatserna ska leda till en ökad användning av fordon som drivs av förnybara klimatneutrala drivmedel samt fortsatt utbyggnad av infrastruktur för laddning och tankning.

En del i detta handlar om omställning till fossilfria arbetsmaskiner där man har stor nytta av att samarbeta över gränsen. De norska parterna i projektet hade en utlåningscentral som erbjuder möjligheten att testa nya fossilfria arbetsfordon och arbetsmaskiner. Allt från fossilfria traktorgravare till eldrivna trädgårdsredskap fanns tillgängligt. Du lånar det du behöver, och testar i din vardagliga verksamhet under några veckor. På svensk sida drar man erfarenhet av detta för en inventering av kommunernas befintliga flotta och kommande behov. Fyrbodals kommunalförbund och Østfold fylkeskommune 2019–2021.

*Ett glatt gäng som genom projektets utlåningscentral bytte ut diesellastbilen mot en eldriven lätt lastbil. När låneperioden var slut ville de inte lämna den ifrån sig. Exemplets makt är stor.
Foto: Martin Norderhaug*

Insatsområde 5: Sysselsättning

Insatsområdet har 19 projekt och 15 procent av den totala budgeten. 31 procent av budgeten blev kvar och trots insatser för att öka intresset för insatsområdet har storleken på budgeten varit större än behovet.

Uppdraget – entreprenörskap för framtida yrkesval

I projektet utbildar svenska Ung företagsamhet (UF) och norska Ungt Entreprenørskap (UE) lärare och uppdaterar informationsmaterial för att skapa förutsättningar för att nyanlända ungdomar ska kunna delta. Målet är att ge de nyanlända ungdomarna förutsättningar för att bo och verka i ett samhälle där de ser både entreprenörskap och gränsen som en resurs för framtida yrkesval.

Det uppdaterade informationsmaterialet baserades på existerande program från respektive organisation men anpassades till

målgruppen och de utbildningar som de nyanlända kommer i kontakt med. Under projektet fick ungdomarna förutom vanliga erfarenheter från företagande också en god bild över möjligheterna att jobba på andra sidan gränsen. Projektägare var Ung Företagsamhet Fyrbodalen och Ungt Entreprenørskap Østfold 2017–2019.

Få Alle Med, personliga färdigheter viktigt

Det är ett stort samhällsproblem att ungdomar hoppar av skolan och inte fullföljer sina studier. I projektet Få Alle Med kartlades varför. Utifrån detta utvecklade Få Alle Med metoder och verktyg som syftar till att förebygga skolavhopp och frånvaro.

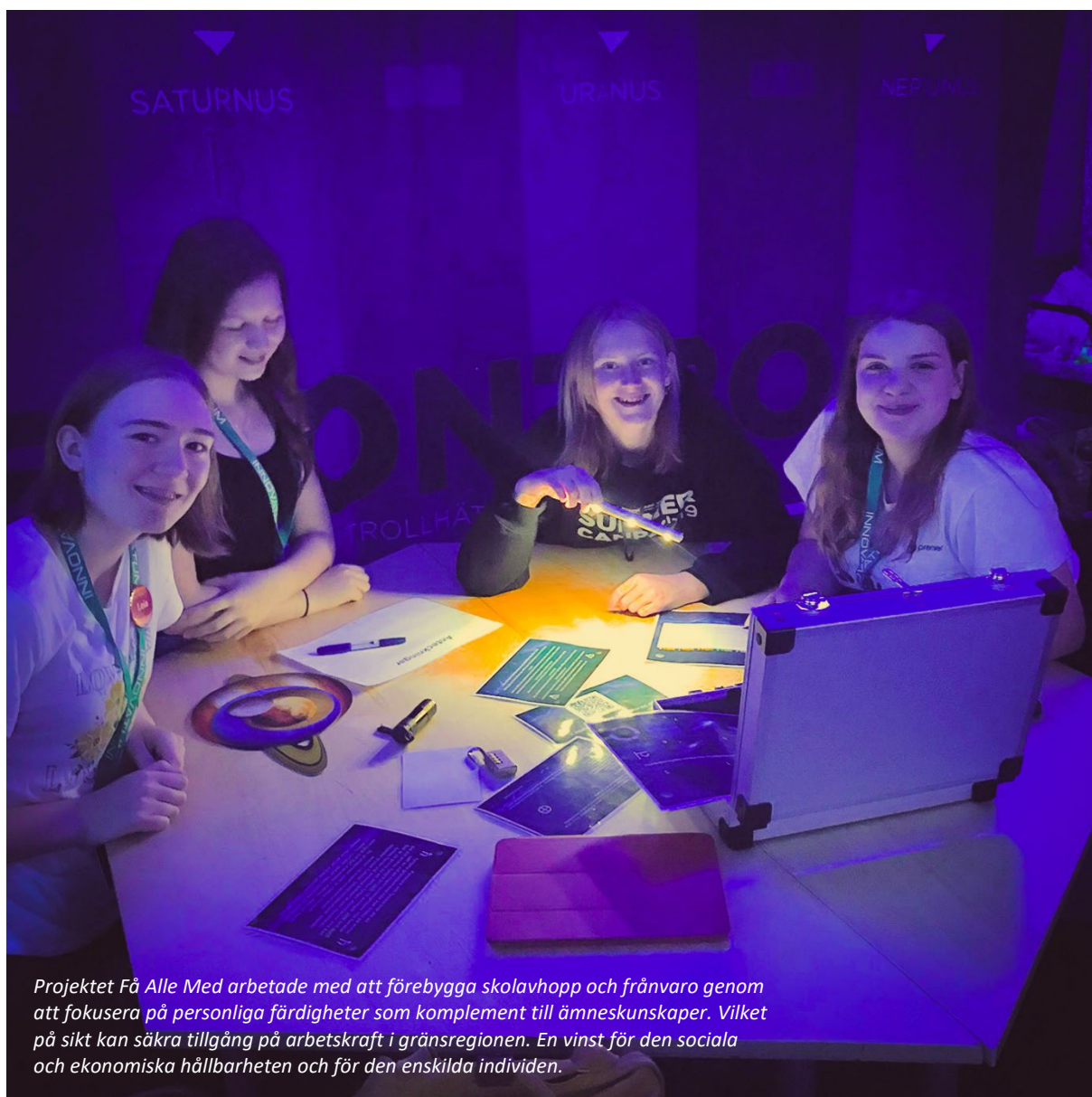
Dagens skola fokuserar huvudsakligen på ämneskunskaper. Men det är känt att arbetsgivare värderar personliga färdigheter som till exempel kreativitet och samarbetsförmåga, lika eller till och med högre än ämneskunskaper. Projektet ville öka medvetenheten om vikten av personliga färdigheter, som ett komplement till ämneskunskaper och på så sätt öka elevernas motivation och förhindra avhopp från gymnasiet.

Personliga färdigheter

Arbetet med att identifiera och testa metoder har bland annat resulterat i ett samverkansarbete med Strömstad kommun där en metod testades med föräldrar, elever och pedagoger. Genom digital text- och bildproduktion som presenterats ute i olika verksamheter var syftet att få till autentiskt lärande utanför klassrummet.

Lärandet fokuserar på personliga färdigheter och kallas för "the 4C", kommunikation (communication), samarbete (collaboration), kreativitet (creativity) och till viss mån kritiskt tänkande (critical thinking).

I projektet deltog över 1 500 elever och mer än 420 vuxna (lärare, rektorer, föräldrar, lärarstudenter, personal på science center och andra aktörer) har tagit del av workshops, föreläsningar och reflektionsstunder. Projektets vilje att gränsregionen på sikt ska få en arbetskraft som har passande utbildning och kompetens för företagets behov genom att fler ungdomar avslutar sin gymnasieutbildning och utvecklar sina personliga färdigheter. Projektägare var Innovatum Science Center och Inspiria Science Center 2019–2022.

Elever lär av historien för framtiden

Mitt på gränsen mellan Sverige och Norge finns Fredsmonumentet som restes 1914 till minne av 100-årig fred mellan länderna, Fredsplatsen Morokulien. Idag utgör monumentet ett starkt symbolvärde för goda relationer och öppna gränser.

Projektet Mötesplats Fredsplatsen Morokulien 4.0 restaurerade det unika fredsmonumentet enligt en speciell antikvarisk metod. Detta gjordes bland annat av Skarnes vidaregående skole och Spångbergsgymnasiet i Filipstad. Gymnasieeleverna, främst inom bygg och anläggning fick praktik och arbetslivserfarenhet genom att följa restaureringen av monumentet från planering till färdigt resultat. De fick också information om förutsättningarna att arbeta i Sverige, respektive Norge, med hänsyn till olika regler på arbetsmarknaden. Företag inom bygg och anläggning fick kunskap inom området restaurering genom arbetsuppdrag eller studiebesök under restaureringsarbetet.

Eleverna påverkar kursinnehållet

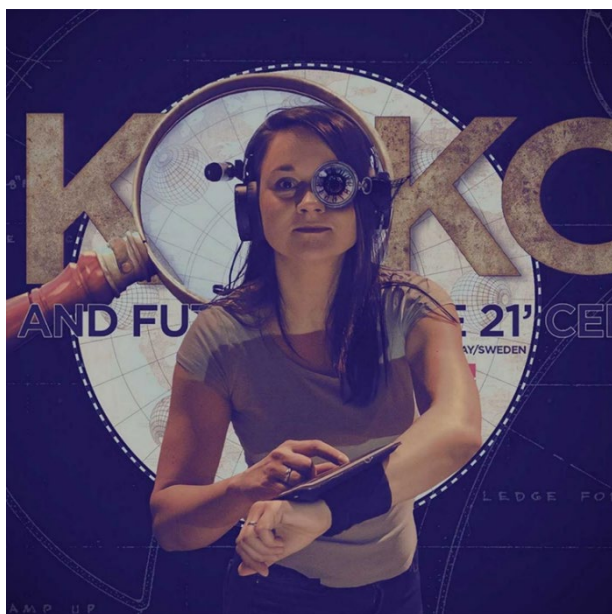
Projektet har engagerat cirka 40 gymnasielever och lärare i workshops med teman om offentlig upphandling, digitalisering, RGB-belysning av monumentet, marknadsföring och stensättning. Grensetjänsten har informerat eleverna om olika möjligheter med en gränsöverskridande arbetsmarknad. Karlstads Universitet har gett eleverna kunskaper i platsbaserade digitala upplevelser och inspirerat till fortsatta akademiska studier.

Eleverna har själva varit med och styrt innehållet i workshops genom planeringsmöten som skett ute på företaget de båda skolorna har ett samarbete med. Skolorna arbetar med projektet mellan träffarna och eleverna har tagit fram förslag på stensättning för att markera gränslinjen, gjort filmer om monumentet och spridit information i sociala medier.

Eleverna har också varit delaktiga i en besöksanalys som gjorts för att ta reda på mer om de besökare som kommer till Fredsmonumentet och vilken information de vill ha. Området runt monumentet ska tillgängliggöras och utvecklas till ett attraktivt besöksmål med hjälp av modern teknik. Projektägare var Eda kommun och Eidskog kommune 2019–2021.

Projektet bidrog till att lyfta historien om fredsmonumentet så att fredsplatsen kan fortsätta vara en plats för möten mellan människor och en symbol för vårt gemensamma arv.

Vad finns det för jobb på andra sidan gränsen?

Projektet Kraftledningar har velat skapa kopplingar mellan näringsliv och skola så att ungdomar får information och inspiration för att se den egna och grannregionen som deras möjliga framtida arbetsplats.

Projektet vandringsutställningen Koko har varit det centrala. Koko står för "Kommunikation och Kompetens". Det är en interaktiv multimediaföreläsning som riktar sig till ungdomar. Projektet har turnerat runt och undersökt vad unga anser är viktigt. Hur ska man välja att leva sitt liv? Vart vill man bo? Vad vill man arbeta med?

Nästan 8000 elever har genomfört denna aktivitet och en stor databas har skapats med alla de svar som eleverna gett i Koko.

För att långsiktigt lösa sysselsättningsfrågorna, säkra tillgången till arbetskraft och åstadkomma bättre matchning behövs kontinuerliga "kraftledningar" som binder samman skola, näringsliv och arbetsplatser.

Foto Linn Malmén

Pandemin satte käppar i hjulet för gränsöverskridande utbyte av företag och elever. Våldigt många föreställningar med KoKo ställdes in eftersom många skolor stängdes. Själva utrustningen kunde inte heller transporteras över landsgränsen. Lösningen på denna utmaning blev att INSPIRIA i Norge skapade en egen version av Koko, med delvis andra inslag. De två versionerna av Koko har varit ett genuint gränsöverskridande samarbete där de två versionerna både anpassats till speciella behov i Sverige och Norge men också korsbefruktat varandra så de utvecklats och blivit mer relevanta för målgruppen.

Generellt arbetade projektet på ett kreativt sätt för att minska skadorna från pandemin. Bland annat har man skapat filmer, som har varit mycket uppskattade. Projektet har också tagit fram en lösning på företagsbesök via VR-teknik och skapat digitaliserat material till lärare, exempelvis en podcast-serie. Projektet har genomförts av Innovatum Science Center, INSPIRIA, skolor och näringsliv inom Fyrbodalen och Viken 2019–2022. Den externa utvärderingen ser projektet som lyckat på samtliga punkter.

[Kraftledning](#)

Så jobbar vi

På svensk sida var förvaltande myndighet och ett gemensamt sekretariat placerat i Östersund på Länsstyrelsen Jämtlands län. De har ett samarbete med de regionala kontaktpersonerna som finns hos de tillväxtansvariga i programområdets respektive län.

På norsk sida fanns det tre sekretariat som även var förvaltande organisationer (NFO). Trøndelag hade kontor på två platser, i Steinkjer och Trondheim och de samarbetar med Sverige för delområdet Nordens Gröna Bälte. Vid Innlandet fylkeskommune hade sekretariatet för Inre Skandinavien sin hemvist i Hamar. I Sarpsborg på Östfolds fylkeskommune (Viken 2020–2023) fanns det norska sekretariatet för Gränslöst Samarbete.

Interregpersonal på studiebesök hos projektet ReWork

Ländernas centralt ansvariga myndigheter hade webbaserade ansökningssystem där cirka 200 ansökningar har behandlats och resulterat i 160 bifallna projekt. Det innebär också att ca 2000 ansökningar om utbetalning har granskats. Projektens verksamhet är gemensam men

eftersom Norge inte är medlem i EU var budgeten och den ekonomiska granskningen uppdelad.

Fördelningen av budget mellan länderna för programmet var 65 procent i EU-stöd och för Norges del 35 procent i Interreg-Midler. Den fördelningen hålls även på projektnivå. Det innebär att projektverksamheten generellt är större på svensk sida i ett projekt, men det finns ett fåtal exempel där övrig norsk offentlig finansiering väger upp denna obalans. Programmet kunde finansiera upp till 50 procent av varje lands kostnader.

Kommittéer prioriterar projekt

Programmet hade tre styrkommittéer som prioriterar projekt inom respektive delområde. För att säkerställa kvaliteten och effektiviteten i genomförandet och redovisningen av programmet har programmet en förordningsstyrd övervakningskommitté.

Övervakningskommittén (ÖK) beslutade bland annat den årliga handlingsplanen för kommunikation och den årliga genomföranderapporten. De prioriterade också delområdesöverskridande projekt.

ÖK på möte 2022 med guidad tur om gamla och nya Svinesundsbron.

Kommunikation och resultatspridning

Inom tre månader efter varje beslutsomgång genomförde programmet utbildningar för projekten som handlade om hur projektet ansöker om stöd men även om kraven på kommunikation och resultatspridning. Projekten är de bästa spridarna av sitt arbete och resultat. Men eftersom vi som program sett att vi behöver stödja projekten i detta så har vi även haft både fysiska och digitala event för att utbilda i och sätta ljuset på kommunikation. Det är viktigt att höja statusen på kommunikatörernas insatser i projekten. Projektledare, ekonomer och kommunikatörer bör ha ett nära samarbete. Då får projektet en bra grund till att lyckas med hela projektprocessen.

Ett uppskattat inslag under utbildningarna var att projekten alltid höll en kort presentation om sitt projekt. Det gör att deltagarna fick lära sig om varandra, även mellan insatsområden. Utbildningarna var ett bra sätt att få till en smidigare process när projekten ska ansöka om utbetalning och skriva delrapport och ekonomirapport. Det blir också färre misstag när det gäller användningen av Interreg-logotypen med EU-emblemet.

På webbplatsen www.interreg-sverige-norge-2014-2020.com finns nyheter och information för sökande, projekt och övriga intressenter. Webbplatsen är fortfarande tillgänglig men den uppdateras inte längre. Det nya programmet har en liknade adress men utan årtalen. Programmet fanns även på Facebook men den sidan används numera till programmet för 2021–2027.

De fyra gränsöverskridande program som hade förvaltningsmyndighet i Sverige hade tät kontakt och utbyte erfarenhet om tolkningar och praxis. Det innebär att Sverige-Norgeprogrammet både på förvaltningsnivå och sekretariatsnivå hade personliga kontakter och regelbundna erfarenhetsmöten med Interreg-programmen Nord, Botnia-Atlantica och Öresund-Kattegat-Skagerrak samt Norra Periferin Arktis.

Projektlista 2014–2020

Projekten nedan är sorterade efter specifikt mål och sedan i bokstavsordning. Du kan läsa mer och söka under [Projektbank](#) och på www.interreg-sverige-norge-2014-2020.com

Öka organisationernas och företagens FoU och innovationsförmåga

Projekt	Delområde
Artificiell intelligens (AI) som beslutningsstøtte, avslutad 2022	GS
Bioraff - Mer av trä, avslutad 2018	NGB
CriselT 2 - Implementing Future Crisis Management Training, avslutad 2022	INS
EcoINSIDE, avslutad 2018	INS
Energismarta idrottsanläggningar, avslutad 2018	NGB
Et Smart och Bærekraftige Øysamfunn (ESBØ) - Orust och Hvaler, avslutad 2020	GS
eTeam, avslutad 2021	GS
FISK, avslutad 2022	NGB
Foam Fiber, avslutad 2022	NGB
Framtiden är Blå i Svinesundsregionen - en salt och söt innovationsmiljö, avslutad 2017	GS
Framtiden är blå i Svinesundsregionen 2, avslutad 2018	GS
Förstudie Circular Areas 2020, avslutad 2016	NGB
Förstudie CraBloom mikrobryggerier som mulighetsskaper i lokalsamfunn avslutad 2022	NGB
Förstudie Den digitala joggingstrollern, avslutad 2018	NGB
Förstudie Et Smart og Bærekraftige Øysamfunn (ESBØ) - Orust og Hvaler, avslutad 2016	GS
Förstudie Grön Industrivekst, avslutad 2022	INS
Förstudie Scandinavian Packaging Innovation Network (SPIN), avslutad 2016	INS
Förstudie Skoglig anpassning för ett förändrat klimat, avslutad 2017	NGB
Förstudie Tech Innovation Cluster, avslutad 2022	INS
Förstudie Testarena Midt-Skandinavia, avslutad 2019	NGB
Förstudie Triage AI, avslutad 2018	GS
Förstudie Velferdsteknologi for en bedre hverdag for äldre, avslutad 2017	GS
Förstudie Virtuella applikationer "Mixed Zone", avslutad 2016	NGB
	NGB

Projekt	Delområde
Förstudie Världsledande utbildning för längdskidåkare i Nordens Gröna Bälte, avslutad 2016	
Geologiskt arv i naturbaserad Innovation för Skandinavisk turism (GNIST), avslutad 2022	INS
Gränsöverskridande samarbete för säkerhet 2, avslutad 2018	NGB
Gränsöverskridande Samverkan för Säkerhet 3 - GSS3, avslutad 2022	NGB
Grön tillväxt - skog, avslutad 2016	GS
Grön Tillväxt Trä, avslutad 2020	GS
Grönt entreprenörskap och innovativa miljöer i Midt-Norden: Kunskaps och modellutveckling, avslutad 2017	NGB
IMTRIS, avslutad 2018	INS
Innovasjon for grønn omstilling i skogen - InGO, avslutad 2020	INS
Innovationsinriktad forskning och utbildning inom sensorteknologi - IFUS, avslutad 2018	NGB
KLIPP - Klimatsmart Protein – Produktion, avslutad 2022	INS
Music Ecosystems Inner Scandinavia - MECO, avslutad 2022	INS
Music Innovation Network Inner Scandinavia 2015 - 2018, avslutad 2018	INS
Plasticerade nanocellulosa-cellulosakompositer, avslutad 2020	NGB
Prehospital Video i Samverkan – PreViS, avslutad 2022	GS+INS
Preparing for Future Crisis Management, avslutad 2018	INS
Regional utveckling och samhällsentreprenörskap i Norge-Sverige - RESENS, avslutad 2018	NGB
Scandinavian Heartland - Business Improvement, avslutad 2018	INS+NGB
SITE 3: Hållbar internationell världsdestination, avslutad 2022	INS
SMICE - Samskapande Mittnordisk Innovationsarena för Cirkulär Ekonomi, avslutad 2020	NGB
SNÖRIK - Snöforskning og innovasjon over riksgrensen, avslutad 2020	NGB
Support quality Of Life - SOL, avslutad 2018	INS
Tidlig innsats, avslutad 2021	NGB
Tjänsteinnovation genom utveckling av bättre samhandling mellan tjänster och brukare, avslutad 2019	NGB
TROJAM-3DC Trøndelag-Jämtland 3D Center, avslutad 2021	NGB
Viltvarning: Test av nya tekniska åtgärder för att minska viltpåkørelser på järnväg, avslutad 2022	NGB+INS+GS
VälTel - Mixed Zone för Velferdsteknologiske TestLab, avslutad 2019	NGB
Vältel 2.0, avslutad 2022	NGB

Projekt	Delområde
Bioeconomy Regions in Scandivavia, avslutad 2022	INS+GS
Business X Country, avslutad 2021	NGB+ INS+GS
ecoINSIDE 2, avslutas 2021	INS
FRAMFOR - Framgångsrika företag i gränsregionen, avslutad 2019	GS
Förstudie - Business X Country 2.0, avslutad 2022	NGB+INS+GS
Förstudie Besöksnäring 2.0, avslutad 2022	GS
Förstudie Business International, avslutad 2015	NGB
Förstudie Design og arkitektur som reiseutløser, avslutad 2022	INS
Förstudie Entreprenörsdriven Innovationsutveckling, avslutad 2017	NGB
Förstudie Från Jord till bord, avslutad 2022	GS
Förstudie Gränslös Turism Funäsfjällen-Röros, avslutad 2017	NGB
Förstudie Gränsmervärde i en gränsregion - GRIEG, avslutad 2015	GS
Förstudie Gränsregional näringslivsutveckling genom idrott och turism, avslutad 2018	INS
Förstudie Hållbar snöhantering/Bærekraftig snøhåndtering, avslutad 2017	NGB
Förstudie Industriturism, avslutad 2017	INS+NGB
Förstudie Konst och kultur som friskfaktor, avslutad 2018	INS
Förstudie Mat från kust till kust längs 63 breddgraden, avslutad 2017	NGB
Förstudie Skearkagidh, avslutad 2020	NGB
Förstudie SOURCE - Sustainable development of housing for recreational use, avslutad 2022	NGB
GIRAF - Gränsöverskridande innovativ affärsutvecklingsmiljö för SMF:er inom Sensor- och Kommunikationsteknologi, avslutad 2018	NGB
Gränsen som attraktion - gränslösa möjligheter för företag inom turism/ reiseliv, avslutad 2020	GS
Gränslös Naturturism 2015-2018, avslutad 2019	GS+INS
Gränsmöjligheter - En 161 mil integrerad arbetsmarknad längs norsk-svenska gränsen, avslutad 2019	NGB + INS+NGB
Gränsregional näringslivsutveckling genom led- och evenemangsbaserad turism, avslutad 2022	INS+GS
Gränsöverskridande näringsutveckling inom Kreativa Opplevelser - post Corona, avslutad 2022	NGB
IDA - Internationalisering, Destinationsutveckling & Attraktionskraft, avslutad 2018	INS+GS
LID - Local Improvement Districts, avslutad 2022	INS

Projekt	Delområde
Marint Gränsforum Skagerrak, avslutad 2022	GS
Mat och dryck längs Nordens Gröna Bälte (SMAK 63), avslutad 2022	NGB
Mid Nordic Film Export- metodikk for distribusjon og salg av film i det globale digitale markedet, avslutad 2018	NGB
Reisemålsutvikling Meråker Storlien, avslutad 2016	NGB
RoBust - Robust företagande i krisetider Omställning, økosystemer og digital modenhet inom Turism- og matnæringen, avslutad 2022	NGB
Scandinavian Mountains - Attraktiv och hållbar internationell besöksnäring i SITE, avslutad 2018	INS
Ski Region Mid Scandinavia, avslutad 2022	NGB
Smart Green Region Mid-Scandinavia, avslutad 2018	NGB
The Bioeconomy Region, avslutad 2020	INS+GS
Trä och traditionshantverk - gränslös byggnadsvård, avslutad 2018	NGB
Urban Platsinnovation, avslutad 2018	GS
VITAL - för den goda hälsan, avslutad 2022	GS
VM-rally över gränsen, avslutad 2020	INS
Welcome!, avslutad 2022	NGB

Öka etableringsfrekvensen i programområdet

Projekt	Delområde
Förstudie Gamla Svinesundsbron, samverkan kring natur och kulturvården, avslutad 2022	GS
Förstudie Interregional utveckling genom Naboer AB - nästa steg, avslutad 2021	NGB
Förstudie Lokal bioøkonomi, naturresursbaserad næringer, avslutad 2018	NGB
Förstudie Metodutveckling The Hub of Entrepreneurship, avslutad 2016	INS
Förstudie Pilgrimsleden 4.0, avslutad 2018	NGB
Förstudie Platsutveckling, Samverkan, Kulturarv, avslutad 2018	GS
Förstudie Science & Maker Culture inom Nordens Gröna Bälte, avslutad 2017	NGB
Gränslöst entreprenörskap - entreprenörskap mellan skola och näringsliv över landsgränser, avslutad 2018	INS
Midt-svensk/norsk interregional inkubatortjeneste, avslutad 2019	NGB
RIS - Rural Innovation Stimulation, avslutad 2022	GS
StarCap - Startup Capital, avslutad 2019	GS

Projekt	Delområde
The Hub of Entrepreneurship, avslutad 2019	INS
Unga möjligheter, avslutad 2022	GS
Ungt entreprenörskap i NGB, avslutad 2018	NGB

Ökad tillgänglighet till gränsregionens natur- och kulturarv med bibehållen bevarandestatus

Projekt	Delområde
Biokulturell arv og alternativ matproduksjon (BIOKUMA), avslutad 2022	INS
Biologiskt kulturarv som bærekraftig verdiskaper, avslutad 2019	NGB
Blstånd till nordiska bin - unik resurs för framtidens ekosystemtjänster, avslutad 2022	NGB+INS+GS
Felles Fjellrev II, avslutad 2019	NGB
Fjällkunskap – en del av vårt natur- och kulturarv, avslutad 2019	NGB
Fokus fred – 300-årsmarkering av karolinernas fälttåg, vad har vi lärt oss, avslutad 2019	NGB
Förstudie Besöksstrategi Fulufjället, avslutad 2016	INS
Förstudie Bärkraftig Gåsförvaltning, avslutad 2017	GS
Förstudie Ekomuseum/Økomuseum 2.0, avslutad 2017	GS
Förstudie Geologisk arv i Indre Skandinavien, avslutad 2016	INS
Förstudie Gränsöverskridande ekosystemtjänster: Skogen som natur- och kulturarvsresurs, avslutad 2017	INS
Förstudie Skogsbrukets gränslösa historia, avslutad 2016	INS
Förstudie St. Olav Ways på pilegrimskartet, avslutad 2022	GS
Förstudie Svensk-Norsk handlingsplan för sötvattenskräftor, avslutad 2018	INS
Förstudie Vägen till frihet, avslutad 2022	INS+GS
Geologisk arv i Indre Skandinavia (GEARS), avslutad 2020	INS
GRENSEVILT – Reduksjon av grensebarrierer for skandinavisk viltforvaltning, avslutad 2021	INS
GRENSEVILT 2 - Forvaltnings samarbeid og effekter av vindkraft, avslutad 2022	INS
Gränsöverskridande besöksförvaltning för Fulufjällets nationalparker, avslutad 2018	INS
GUPP – Guidade upplevelser i skyddade områden, avslutad 2016	GS
Pilgrim utan gränser - Utvecklingen av ett kulturhistoriskt världsarv, avslutad 2022	NGB

Projekt	Delområde
SAMHELL - Samarbete om hållbilders bevarande, visualisering, dokumentation och förmedling, avslutad 2022	GS
Svensk-norsk handlingsplan för sötvattenskräftor, avslutad 2022	INS
Två länder – én elv, avslutad 2021	INS
Unionsleden Moss-Karlstad, avslutad 2021	INS

Ökat resande med gränsöverskridande kollektivtrafik

Projekt	Delområde
Fjelltransfer Trysil-Dalafjellene, avslutad 2019	INS
Förstudie Gränslös kollektivtrafiksamverkan, avslutad 2020	NGB
Förstudie Kollektivtrafik kör över gränsen, avslutad 2018	GS

Öka den gränsöverskridande rörligheten med koldioxidsnåla transportsystem

Projekt	Delområde
Fossilfri gränsregion 2030, avslutad 2021	INS
Green Drive Region, avslutad 2018	INS
Green Flyway Testarena, avslutad 2022	NGB
Hela Gröna Vägen - Fossiloberoende Gränsregion 2030, avslutad 2018	GS

Ökad gränsöverskridande rörlighet på arbetsmarknaden

Projekt	Delområde
BioSirk, avslutad 2022	INS
Få Alle Med, avslutad 2022	GS
Förstudie Gränsöverskridande yrkesval, avslutad 2022	NGB
Förstudie OpenComp - A practice-based competence network, avslutad 2018	INS
Förstudie SYSTER gastronomi, avslutad 2022	NGB
Förstudie: ExpandE - förstudie om en utvidgad arbetsmarknad i Eda-Eidskog, avslutad 2022	INS

Projekt	Delområde
Förstudie: Tillväxt genom inkludering och integration, avslutad 2017	NGB
Gränslöst VADH - Bygger broar och river hinder, avslutad 2018	INS
Grön utbildning i entreprenörskap och innovation - GREI, avslutad 2018	NGB
Kraftledningar, avslutad 2022	GS
Mid Nordic Female Film Network, avslutad 2022	NGB
Mötesplats Fredsplatsen Morokulien 4.0, avslutad 2021	INS
Skandinavien Science Cluster - Gränslös KOMPetanse og KOMmunikasjon - KOKO, avslutad 2018	GS
Skoglig anpassning för ett ändrat klimat, avslutad 2022	NGB
Skogsjobb i gränslandet, avslutad 2022	INS
Traditionellt hantverk och hållbart byggande i Nordens gröna bälte, avslutad 2022	NGB
Uppdraget, avslutad 2019	GS
Ökat arbetskraftsutbud i gränsregionen, avslutad 2020	NGB

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

TILLSAMMANS FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID